

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز ۳ شنبه ۲۵ اسفند ماه ۱۳۲۱ *

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - تقدیم لایحه اعتبار خرید ساز و برگ و تدارکات ارتش و ژاندارمری
- ۳ - اقتراح شعب
- ۴ - تصویب فوریت و اصل لایحه قانونی تدارکات ارتش و ژاندارمری
- ۵ - تقدیم دو فقره لایحه از طرف آقای وزیر دارائی
- ۶ - شور دوم لایحه نظام وظیفه
- ۷ - شور اول قرار داد مالی بین دولتین ایران و انگلستان
- ۸ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه .

(مجلس دوساعت و ده دقیقه پیش از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس روز یکشنبه ۲۳ اسفند ماه را آقای (طوسی) منشی قرائت نمودند **

[۱ - تصویب صورت مجلس]

- رئیس - آقای روحی .
- روحی - جلسه امروز را مقام منیع ریاست ساعت هشت معلوم فرمودند و این ساعت غالب آقایان باراهای دوروند داشتن وسیله مسلماً نمیتوانند حاضر شوند بنده برای مثل عرض میکنم مرد محترمی پیر مرد مثل آقای فریدونی از دروازه کمرک یا آقای ذوالقدر از کجا باید بیایند بنده استدعا میکنم آقایان موافقت بفرمایند از فردا جلسات سه ساعت
- بعد از ظهر تشکیل شود و اگر شش ساعت هم هر جلسه کار کنیم تمام کارها تمام میشود و ضمناً خواستم استدعا کنم و پیشنهاد کنم لایحه نظام وظیفه هم در درجه اول جزء دستور قرار داده شود (صحیح است)
- رئیس - آقای ملک مدنی .
- ملک مدنی - بنده قبل از دستور عرض دارم .
- رئیس - در صورت مجلس نظری نیست ؟ (گفته شد - خیر)
- صورت مجلس تصویب شد .

* عین مذاکرات مشروح یکصد و چهل و یکمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۲۰۵)

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

* اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

- غائبین با اجازه - آقایان : اقبال - شجاع - اکبر - جلالی - فاطمی ;
- غائبین بی اجازه - آقایان : مسعودی خراسانی - تولیت - جلیلی - لوحدی - مؤید احمدی - نوابزادی - اورنگ - ارگانی - ریگی - مشیردوانی - چایچی - امیر ابراهیمی - شیرازی - نیک پور - دبستانی - فره هر - آصف - خسرو شاهی - صادق وزیری - گرگانی - کامل ماکو - بوداغیان - فرمانفرمائیان .

[۴ - تقدیم لایحه اعتبار خرید سازوبرگ و تدارکات ارتش و ژاندارمری از طرف آقای معاون وزارت جنگ بقید یک فوریت]

جمعی از نمایندگان - دستور . دستور .

رئیس - آقای معاون وزارت جنگ .

معاون وزارت جنگ (سرتیپ ریاضی) - خاطر آقایان

مستحضر است که وضعیت اقتصادی کشور خوب نیست مخصوصاً از حیث پارچه و کامیون و سایر وسائلی که مورد احتیاج ارتش است و از این جهت در مضیقه هستیم و قسمتی از کارهای ما را مختل کرده است مخصوصاً نبودن کامیون و نبودن پارچه که وضع لباس تابستانی و لباس زمستانی آئیه ارتش را مشکل ساخته است کارخانات داخلی هم سفارش فوق العاده گرفته اند که نمیتوانند احتیاجات ما را بر آورند باین جهت دولت با دولت آمریکا وارد مذاکره شده و دولت آمریکا هم حاضر شده است آنچه ما بحتاج ارتش و ژاندارمری است هر مقداری که دولت ایران صورت داده است و مقدارش هم فوق العاده زیاد است که در این جا نمیتوانه بطور مشروح عرض کنم دولت آمریکا قول داده است و حاضر شده است که آن احتیاجات را رفع کند و به فوریت این اشیاء حمل شود البته تهیه و ورود این اشیاء کمال اهمیت را دارد و بعلاوه در اوضاع اقتصادی هم تأثیر دارد و قیمت اجناس ممکن است در بازار پائین بیاید و علاوه بر این دولت آمریکا قبول کرده است قیمت این سفارشات را که دو میلیون و یکصد هزار دلار برای ارتش و دو میلیون و چهارصد هزار دلار برای ژاندارمری است پولش را الان و نقداً بکیرند و پرداخت آن موکول بده بعد از سال ۱۳۲۲ شده است (بسیار خوب است) بنابراین این لایحه تقدیم میشود و با قید یک فوریت تقاضای تصویب آن میشود (صحیح است)

رئیس - مدت اقتراع شعب منقضی شده است بدو شروع

میشود باقتراع شعب . عده حاضر ۱۱۵ نفر بهر شعبه ۱۹ نفر

و به شعبه اول بیکنفر علاوه میشود .

[۳ - اقتراع شعب]

(آقای نپیل سمیعی اقتراع نموده شعب ششگانه

بشرح زیر معین شدند)

شعبه اول - آقایان : عزیزی - کرکائی - فرمانفرمایان - امامی - منصف - نراقی - دهستانی - افخمی - جهانشاهی - مشار - نقابت - مقدم - فرشی - دکتر طاهری - معتصم سنگ - فرخ - مهدوی - رضوی - دکتر سنگ .

شعبه دوم - آقایان : هدایت - ثقة لاسلامی - آزادی - رهبری - هاشمی - گیو - دکتر غنی - صدر - روحی - مستشار - مکرم افشار - مؤبدنابتی - دکتر لقمان - دکتر تاج بخش - محیط - اوحدی - سلطانی - دکتر ادهم - دادور . شعبه سوم - آقایان : افشار - دولتشاهی - نمازی - مؤید احمدی - بوداغیان - فیاض - هدایت الله پالیزی - فتوحی - حمزه تاش - نائینی - صفاری - فریدونی - ملک زاده آملی - امیر تیمور - رفیعی - دکتر قزل اباغ - اعتبار - ملک مدنی - گودرز نیا .

شعبه چهارم - آقایان : معدل - اصفهانیان - لاریجانی - فاطمی - خسروشاهی - حسن اسفندیاری - دکتر ضیاء - مهذب - طوسی - دکتر نفیسی - جلیلی - بیات - همراز - ذوالقدر - مرآت اسفندیاری - مجدضیائی - معینی - پناهی - موقر .

شعبه پنجم - آقایان : ناهید - مسعودی - ناصری - معتضدی - لیقوانی - طهرانچی - مسعودی خراسانی - عطاء الله پالیزی - شیرازی - انوار - اصفهانی - فروهر - نپیل سمیعی - پارسا - دکتر ملک زاده - ارکائی - رحمت سمیعی - طباطبائی - اورنگ .

شعبه ششم - آقایان : اردبیلی - حریری - نوبخت - شاهرودی - صفوی - یمین اسفندیاری - یار احمدی - مخبر فرهمند - ریگی - سزاوار - کازرویان - دکتر سمیعی - منشور - شهابنگ - دشتی - بهبهانی - مؤید قوامی - ساکنیان .

به شعبه اول علاوه میشود - آقای شهردست .

رئیس - آقایان هیئت رئیسه خودشان را معین خواهند کرد و کمیسیون عرایض و مبتکرات را هم معین میکنند که مشغول کار شوند .

[۴ - تصویب فوریت واصل لایحه قانونی تدارکات ارتش و ژاندارمری]

رئیس - لایحه پیشنهادی وزارت جنگ مطرح است .

خوانده میشود :

مجلس شورای ملی .

چون ارتش شاهنشاهی و اداره ژاندارمری از حیث ساز و برگ و تدارکات احتیاجاتی دارند که یا اصلاً در کشور یافت نمیشود و اگر هم یافت شود به بهای خیلی گزاف تمام خواهد شد و نظر بوضعیت اقتصادی فعلی چنین صلاح است که این احتیاجات بکشورهای متحده آمریکا سفارش داده شود لذا ماده واحده بمنظور اجازه برای تعهد باقید یک فوریت برای تصویب تقدیم میگردد . بدیهی است اعتبار سفارشات مذکور که بعد از سال ۱۳۲۲ لازم خواهد شد بموقع خود طبق مقررات برای تصویب به مجلس شورای ملی پیشنهاد میشود :

ماده واحده - برای خرید سازوبرگ و تدارکات نیازمندی ارتش و اداره ژاندارمری اجازه داده میشود وزارت جنگ تا حدود مبلغ دو میلیون و یکصد هزار دلار و وزارت کشور تا حدود دو میلیون و چهار صد هزار دلار بکشورهای متحده آمریکا سفارش بدهند مشروط بر این که پرداخت بهای سفارشات مذکور ببعد از سال ۱۳۲۲ موکول بشود .

رئیس - آقای بیات .

بیات - موافقم .

رئیس - آقای انوار .

انوار - موافقم .

رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - موافقم .

رئیس - آقای امیر تیمور .

امیر تیمور - بنده هم موافقم .

رئیس - آقای طباطبائی .

طباطبائی - البته در اصل موضوع این لایحه مخالفتی

نیست اما اینطور که در لایحه نوشته شده البته آقایان

دیگر با هوش تر از بنده هستند (صحیح است) خوب

فهمیدند ولی بنده يك اشکالی دارم . موضوع لایحه این است که يك مقدار اجناس که مورد احتیاج ارتش و ژاندارمری است از امریکا خریده میشود .

(نپیل سمیعی - نسیه) البته بعد پولش را خواهند گرفت کسیکه چیز مجانی بکسی نمیدهد . عرض کنم البته يك اجناسی خریداری میشود و میآید به این مملکت کمک به اوضاع اقتصادی ما هم میکند اما طرز تحویل گرفتن این اجناس و طرز استفاده از این اجناس را بنده ملتفت نشدم بچه صورت است این در تحت نظر وزارت دارائی و دکتر میلسپو خواهد بود که بنده عرضی ندارم و اگر به قشون داده خواهد شد بنده مخالف هستم (یمین اسفندیاری - واقعا این حرف شما اسباب تأسف است) بنده عقیده ام این است که تحویل و تقسیم آن باید تحت نظر وزارت دارائی و دکتر میلسپو باشد .

رئیس - آقای بیات .

بیات - عرض کنم این ترتیبی که لایحه در نظر گرفته شده و همه متوجه شدیم این است که اجناس را وزارت جنگ و اداره ژاندارمری به دولت امریکا سفارش میدهند و پولش را هم قرار شده است بعد از سال ۱۳۲۲ پرداخت کنند البته ما انتظار نداریم از کسی مجانی بگیریم این يك کمکی است که الان بما میشود و ترتیب پرداختش بعد از سال ۱۳۲۲ داده میشود (صحیح است) قسمت دیگری که راجع به طرز تقسیم این اجناس فرمودند این اجناس بعد از آنکه وارد شد برای احتیاجات این دو اداره است یعنی ارتش و ژاندارمری و مطابق معمول تقسیم میکنند و تحویل میگیرند یعنی مثل سایر اجناسی که میخرند تحویل میگیرند و ما نباید نسبت به يك وزارتخانه نظر سوئی داشته باشیم و امیدوار هم هستیم همانطور که نظر همه است بطور خیلی خوبی در کلیه امور قضایات شود و نباید نسبت به يك وزارتخانه نظر بدی ابراز کنیم هر جا البته خدمت دیدیم باید تقدیر کنیم و عمل خلافی نکنیم همانطور که این جا مکرر تذکر داده شده است باید تعقیب شود و چون عمل

خلاف در هر موقع تعقیب میشود باید هر عملی را ابتدا بانظر خوب و حسن اعتماد تلقی کنیم و حسن نظر نسبت به عملیات دولت و وزارتخانه ها داشته باشیم.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - پیشنهادات قرائت میشود. پیشنهاد آقای امیر تیمور.

پیشنهاد میکنم بعد از سال ۱۳۲۲ نوشته شود و تحویل اجناس. **رئیس** - آقای امیر تیمور.

امیر تیمور - تصور میکنم مفهوم این پیشنهاد بنده واضح است در آن قسمت ماده واحده که نوشته شده بعد از سال ۱۳۲۲ و جوهش پرداخته خواهد شد بعد از آن بنده پیشنهاد کردم اضافه بشود (و تحویل اجناس) یعنی بعد از آنکه اجناس تحویل شد چون تا تحویل نشود که نباید وجه پرداخته شود.

رئیس - آقای تهرانچی.

تهرانچی - تا اجناس تحویل نشود که قیمت آن معلوم نمیشود آقا تکذیب يك مطلبی بدون مورد معنی ندارد اجازه میفرمائید بنده عبارت را بخوانم مینویسگ: برای خرید ساز و برگ و تدارکات نیازمندی ارتش و ژاندارمری اجازه داده میشود وزارت جنگ تا حدود دو میلیون و یکصد هزار دلار و وزارت کشور تا حدود دو میلیون و چهارصد هزار دلار بکشورهای متحده آمریکا سفارش بدهند مشروط بر این که پرداخت بهای سفارشات مذکور بعد از سال ۱۳۲۲ موکول بشود (امیر تیمور - اما کی تحویل بدهند معلوم نیست) مامیکوئیم پرداخت بها به بعد از سال ۱۳۲۲ موکول میشود و تحویل این اجناس هم البته از نظر فوریتی که در سفارش آنها شده است تا آنوقت بعمل آمده است.

معاون وزارت جنگ - بنده توضیحاً عرض میکنم این سفارشات نظر به فوریتی که داشت و نظر بمساعدتی که دولت امریکا خواست باما بکند به سه قسمت تقسیم شد يك قسمت آن فوراً حمل میشود يك قسمت بعد از آن و قسمت دیگر بعد از آن حمل و وارد خواهد شد و تمام این سفارشات در سال ۱۳۲۲ بایران خواهد رسید مثلاً کامیون ربع تن شصت و دو عدد است که این ۶۲ عدد در دو وهله حمل میشود يك قسمت آن با يك کشتی و يك قسمت با کشتی دیگر و از این اشیائی که حمل میشود چون بیمه است اگر فرضاً يك کشتی در بین راه تریبل بخورد و غرق شود بعد از چند روز دیگر همان اجناس حمل خواهد شد. بنابراین بنظر بنده اشکالی در تحویل آن نخواهد شد و چون قیمت این سفارشات بعد از سال ۱۳۲۲ پرداخته خواهد شد و پولش در آن موقع داده میشود حتماً تا آن موقع تحویل شده است (صحیح است) **رئیس** - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای امیر تیمور موافقین برخیزند (چند نفر قیام نمودند) تصویب نشد پیشنهاد آقای هاشمی.

پیشنهاد میکنم بجای نیازمندی ارتش لفظ (مورد نیاز) و سفارشات هم (سفارش) شود.

هاشمی - این دو قسمت اصلاح عبارتی است که دو لفظ غلط است نوشته شده.

معاون وزارت جنگ - بنده موافقت میکنم.

رئیس - موافقین با ماده واحده با این اصلاح ورقه سفید میدهند.

(اخذ آراء بعمل آمده هفتاد و هفت ورقه سفید تعداد شد) **رئیس** - عده حاضر در موقع اعلام رأی ۹۱ با کثرت

۷۷ رأی تصویب شد.

اسامی رای دهندگان - آقایان: مهدوی - رضوی - هدایت الله پالیزی - دکتر غنی - ناهید - اعتبار - دکتر قزل ایلیچ - فیاض - تهرانچی - حریری - مسعودی - مؤید ثابتی - فتوحی - معینی - ملک مدنی - عطاء الله پالیزی - دکتر سنک - ملایری - هاشمی - عزیزی - مجد ضیائی - معتمدی - مستشار - سمیعی - اصفهانیان - ایقوانی - فریدونی - گیو - دادور - سزاوار - هراز - نائینی - طوسی - ایلخ - رهبری - شاهرودی - آزادی - صفاری - حمزه تاش - شاهنک - پین اسفندیازی - دولت شاهی - پارسا - ساکینان - مهدب - دشتی - ناصری - معالی - مستقیم - سنک - رحمت - سمیعی - ملکزاده - لاریجانی - ذوالقدر - گودرز نیا - نماری - کتر ضیا - اورنگ - مکرم - افشار - صفوی - امامی - سراف - اسفندیاری - فرشی - ملکزاده آملی - بیات - رفیعی - جهان شاهی - نراقی - محیط لاریجانی - محسن صدر - آقا سید یعقوب - دکتر لقمان - الشارح - عطاء الله روحی - مقدم - دکتر تاج بخش - دکتر طاهری - کازرونیان.

[۵ - تقدیم دو فقره لایحه از طرف آقای وزیر دارائی]

وزیر دارائی (آقای صالح) - دو فقره لایحه است که از طرف دولت تقدیم میکنم یکی راجع است به بعضی احتیاجات اداره کل ژاندارمری که در بودجه فعلی اداره نامبرده محل اعتباری فعلاً موجود نیست و برای این که قانوناً بتوان این احتیاجات را پرداخت از مجلس شورای ملی تقاضای تصویب این لایحه شده است. لایحه دیگری است راجع به دو موضوع یکی تحصیل اجازه است از مجلس شورای ملی برای صادر نمودن مقداری سهام خزانه که کمک بشود در جمع آوری اسکناسهایی که در جریان است و برای این منظور که جمع آوری اسکناس باشد دولت اینطور در نظر دارد که مقدار مسکوک پیشین فعلی را میزانش را زیادتر بکند هم از حیت مقدار هم از حیت نوع آنها برای این دو منظور هم لایحه تهیه شده است که تقدیم میشود.

رئیس - به کمیسیونهای مربوطه مراجعه میشود.

[۶ - شور دوم لایحه نظام وظیفه]

رئیس - شور دوم گزارش کمیسیون نظام راجع به نظام وظیفه مطرح است. خوانده میشود:

گزارش از کمیسیون نظام به مجلس شورای ملی. کمیسیون نظام لایحه شماره ۲۴۹۹ دولت راجع باصلاح قسمتی از مواد قانون نظام وظیفه بطور حاضر نمایندگان محترم دولت برای شور دوم مطرح نموده و پیشنهادهای آقایان نمایندگان محترم را هم که در شور اول تقدیم کرده بودند در جلسات عدیده تحت شور و مذاقه قرار داده و با اصلاحاتی مواد زیر تنظیم اینک گزارش آن برای تصویب به مجلس شورای ملی تقدیم میشود.

فصول و مواد اصلاحی قانونی نظام وظیفه

فصل دوم - مناطق سرباز گیری

ماده ۲۳ - در هر يك از مراکز لشکری کشور بنا بر پیشنهاد اداره نظام وظیفه و تصویب وزارت جنگ يك منطقه سرباز گیری تشکیل میشود.

رئیس - آقای طباطبائی.

طباطبائی - چون ماده اول مطرح است بنده از موقع استفاده میکنم خواستم در کلیات مطالبی که دارم عرض کنم (انوار - شور دوم کلیات ندارد - روحی - ماده ۲۳ است نه ماده اول) نگفتم شور دوم است یا اول است خواستم يك تذکرانی بدهم چون اولین ماده لایحه است. تذکرانی که خواستم بدهم یکی این است که از طرف دولت يك توجه مخصوص و بیشتری در اصلاح جریان امر سرباز گیری بعمل بیاید بنده بطوریکه اطلاع دارم رئیس فعلی نظام وظیفه در این باب نهایت اهتمام را دارد و نهایت کوشش راهم میکند ولی متأسفانه آن نتیجه که منظور است نمیگیرند یعنی جریان سابق در ولایات حتی در مرکز هم هنوز هست و هنوز در این باب موفقیت حاصل نشده است تذکر دیگری که بنده داشتم (آقای اعتبار خواهش میکنم توجه بفرمائید) بنده این مطلب را تذکر میدهم و هر جا که مغفتم شد این منظور را در قانون نظام وظیفه بکنجایند و اصلاح کنند و آن موضوع دخالت افسران لشکری است در خدمات کشوری در قانون متمم بودجه امسال در ماده ۴۹ يك پیش بینی برای این منظور در آنجا شد ولی آنچه که بنده اطلاع دارم آن نظر تأمین نشد و آن مطلب این بود که انتقال افسران ارتش بخدمات کشوری در دو مورد ممکن است یکی اینک شهر بانی و ژاندارمری احتیاج داشته باشند و یکی دیگر در صورتی است که انتقال آنها از لحاظ فنی و تخصصی که دارند بعمل آید و بدون رعایت این دو نکته در بعضی از استانها و شهرستانها مأمورین قشونی در خدمات کشوری دخالت میکنند و این عمل برخلاف منظور آن قانون است و این نظر را در قانون نظام وظیفه در هر جا که می بینید مناسب است تأمین کنند و این عیبی که بصلاح اوضاع اداری مملکت هم نیست مرتفع شود. عرض دیگری که دارم این است که در آن دوشوری که در این قانون سابقاً بعمل آمد نظر این بود که مقررات این قانون شامل کلیه سرباز ها و افرادی که الآن زیر پرچم هستند بشود حالا این را هم توضیح بدهند که این نظر هم تأمین شود و در آخر این قانون ضمن يك ماده مصرحاً قید

شود که کلیه افراد زیر پرچم که آن خدمت میکنند از این قانون و معافیت های این قانون استفاده میکنند (مخبر - مسلم است و شامل میشود) دیگر اینکه در آن دوشوری که این قانون آمد به کمیسیون و اتفاقاً فرقی هم نکرده است فقط سه چهار ماه وقت تلف شد نظر این بود که با موافقت وزارت جنگ نظامنامه مربوط به تشکیلات ارتش تنظیم شود (و وزیر جنگ سابق هم قول دادند) که آن نظامنامه بیاید به کمیسیون نظام مجلس تصویب شود ولی این کار عملی نشد و الآن ملاحظه میفرمائید اتصالاً در خود قشون تغییرات و تشکیلاتی داده میشود که بنظر بعضی مطلعین این ترتیبات متناسب با احتیاجات این مملکت نیست و چه بهتر است که این نظامنامه که در قانون پیش بینی شده است بعد از مطالعه بیاید به کمیسیون نظام که تشکیلات اداری قشون طوری داده شود که با احتیاجات این مملکت تطبیق شود. بلی بنده مطالبی را که خواستم تذکر بدهم اینها بود بعضی مطالب دیگر هم هست که در موقع طرح مواد هر کجا که مقتضی شد تذکر خواهم داد.

رئیس - آقای انوار.

انوار - بنده خیلی متأسفم که مقام ریاست هیچ توجه نمیفرمایند و این مطالبی که تناسب با موضوع ندارد بیان میشود و لواط همینطور مطلق میماند. آقای طباطبائی انتخاب شده بودند برای کمیسیون نظام و از اول تا آخر نیامدند و آخر هم اینطور گفتند که استعفا کرده اند. بعلاوه شور دوم مطابق نظامنامه کلیات ندارد اگر در اینجا نظری دارند بعنوان ماده الحاقیه پیشنهاد شود و مطالب گفته شود و اگر بنا باشد در هر موردی ما خارج از موضوع صحبت کنیم تا چند سال دیگر هم نخواهد گذشت (صحیح است) این مطالبی که آقای طباطبائی فرمودند مربوط به این ماده بود شور دوم هم که کلیات ندارد باز هم تکرار میکنم اگر بیک موضوعی را در نظر دارند بعنوان ماده الحاقیه تنظیم بفرمایند در آخر مواد آتی یا وزیر و کمیسیون قبول میکنند یا مجلس قابل توجه میداند و میرود یک کمیسیون

بگذارید تکلیف یک مشت بدبختی که بعنوان نظام وظیفه گرفتارند معلوم شود و اینها را ما نجات بدهیم و راحت کنیم. بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - رأی گرفته میشود به ماده ۲۳ موافقین برخیزند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. ماده ۲۴:

ماده ۲۴ - هر یک از مناطق سربازگیری بنا به مقتضیات مرکب از چند حوزه اصلی و فرعی سربازگیری خواهد بود. مخبر - اجازه میفرمائید بنده یک توضیحی به بیانات آقای طباطبائی بدهم؟ آقای طباطبائی فرمودند که این قانون شامل حال کسانی هم که فعلاً زیر پرچم هستند میشود البته قانونی که وضع میشود شامل حال کلیه کسانی هم که فعلاً زیر پرچم هستند میباشد و کلیه مقررات این قانون شامل حال آنها خواهد بود و هیچ محل حرف نیست.

رئیس - قرار بود که در موقع مذاکره و رأی آقایان اکثریت را رعایت بفرمایند که اسباب تأخیر کار نشود.

موافقین با ماده ۲۴ برخیزند (اغلب قیام نمودند) تصویب شد. ماده ۳۳:

فصل سوم - احضار مشمولین

ماده ۳۳ - اشخاصی که بسن سربازی میرسند بایستی بمحض انتشار آگهی برای روشن شدن وضعیت و اعزام به خدمت بحوزه های سربازگیری مربوط و در صورت اقامت در خارج از حوزه مربوطه به نزدیکترین حوزه سربازگیری محل اقامت مراجعه و خودشان را معرفی نمایند.

رئیس - آقای ملک مدنی.

ملک مدنی - موافقم.

رئیس - آقای انوار.

انوار - موافقم.

رئیس - موافقین با ماده ۳۳ برخیزند (بیشتر قیام نمودند) تصویب شد. ماده ۳۴:

ماده ۳۴ - مشمولین آمادگی خدمت در روز تعیین شده بایستی حضور یابند و در صورت تأخیر و بی تاخیریت مشمول مقررات ماده (۱۵۶) خواهند بود.

رئیس - موافقین با ماده ۳۴ برخیزند (اغلب قیام نمودند) تصویب شد. ماده ۳۵:

ماده ۳۵ - حوزه های فرعی بر حسب اقتضا ممکن است بطور سیار انجام وظیفه نمایند.

تبصره - کدخدایان بایستی در تجسس و جمع آوری مشمولین غایب ساکن دهات ابواب جمعی خود مطابق صورتی که از حوزه داده میشود کمال مساعدت را با مأمورین بنمایند.

در شهرها و نقاطی که شهربانی وجود دارد مأمورین شهربانی و در صورت نبودن شهربانی مأمورین ژاندارمری موظف بانجام این عمل هستند.

رئیس - موافقین با ماده ۳۵ برخیزند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. ماده ۳۶:

ماده ۳۶ - حوزه های اصلی مکلفند محل گردآوری مشمولین را در حوزه های فرعی طوری تعیین نمایند که مشمولین برای حضور در مراکز معینه بیش از ۳۶ کیلومتر مجبور به طی مسافت نباشند.

رئیس - موافقین با ماده ۳۶ برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد. ماده ۴۶:

ماده ۴۶ - مشمولینی که در خارج از منطقه مربوطه مسکن گزیده اند در صورت تمایل میتوانند در پادگان مسکن خود نام نویسی را انجام دهند و حوزه مربوطه موظف است نسبت باین مشمولین مطابق مقررات تبصره ماده ۱۴۸ عمل نماید.

رئیس - موافقین با ماده ۴۶ برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۵۱:

فصل پنجم - رسیدگی بوضعیت مشمولین

ماده ۵۱ - مشمولینی که برای اجرای مراسم سربازگیری حاضر میشوند بایستی وضعیت خود را شخصاً یا بوسیله نماینده بانسنادن بر یک شناسنامه بشرح زیر بمجلس سربازگیری اطلاع دهند:

۱- میزان سواد و معلومات.

۲ - اطلاعات فنی و تخصصی که در هر یک از پیشه ها دارند.

۳ - وضعیت مزاجی.

۴ - وضعیت خانواده گی.

۵ - ثقل.

۶ - محل سکونی.

رئیس - موافقین با ماده ۵۱ برخیزند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. ماده ۵۲:

ماده ۵۲ - اطلاعات ماده ۵۱ در صفحه مخصوص بر گهای شناسنامه ذکر و همچنین مراتب در دفاتر اسامی قید و تاریخی که مشمولین برای انجام خدمت باید حاضر شوند از طرف مجلس سربازگیری در برگ شناسنامه یا برگ وضعیت آنان ذکر میشود.

تبصره ۱ - باشخصیکه شناسنامه آنان دارای برگ وضعیت نیست از طرف مجلس سربازگیری برگ وضعیت داده خواهد شد.

تبصره ۲ - هر گاه فهرست اسامی که از ادارات آمار تسلیم شده بامندرجات برگ شناسنامه اختلاف داشته باشد علل آن در مجلس سربازگیری رسیدگی و از طرف اداره آمار طبق قانون و آئین نامه مربوطه در رفع اختلاف اقدام خواهد شد.

رئیس - موافقین با ماده ۵۲ برخیزند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. ماده ۵۳:

ماده ۵۳ - مشمولینی که اطلاعات فنی و تخصصی خود را در موقع رسیدگی مکتوم نمایند پس از اثبات کتمان پیشه مدت سه ماه خدمت آنان تمدید یافته و در پیشه خودشان مورد استفاده ارتش خواهند شد.

تبصره - از سربازان پیشه ور منحصرأ در قسمتهای ارتش میتوان استفاده کرد و افسران بهیچ عنوان نمیتوانند برای خدمات خصوصی خود از پیشه آنان استفاده نمایند. متخلفین بیکماه تا یکسال بجنس تأدیبی محکوم خواهند شد.

رئیس - موافقین با ماده ۵۳ برخیزند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. ماده ۵۴:

ماده ۵۴ - در صورتیکه تاریخ تولد اشخاص در اظهارنامه ها و دفاتر یادداشتی مخدوش و حاکی از مشمولیت باشد رسیدگی بآن در دادگاه شهرستان و در صورت نبودن در دادگاه بخش محل صدور شناسنامه بعمل میآید حکمی که در این مورد صادر میشود قطعی خواهد بود .

تبصره ۱ - هر گاه یکی از اسناد سجلی (یکی یا دو برگ اظهارنامه یا دفاتر یادداشتی) مخدوش باشد اداره ثبت احوال محل با اجازه اداره کل آمار و ثبت احوال طبق اسنادی که سالم است اقدام با اصلاح برگ یا برگها یا دفاتر یادداشتی خواهد نمود .

تبصره ۲ - اداره کل آمار و ثبت احوال مکلف است بوسیله ادارات خود از تاریخ تصویب این قانون تا یکسال مشخصات اشخاصی که تاریخ تولد آنان در اظهارنامه ها و دفاتر یادداشتی مخدوش و حاکی از مشمولیت است استخراج نموده منتهی در ظرف یکماه در محل صدور اسناد سه نوبت آگهی هر یک بفاصله ده روز منتشر نماید و از تاریخ نشر آخرین آگهی اشخاصی که مشخصات آنان در آگهیها درج گردیده میتوانند بدادگاه مربوطه مراجعه و درخواست تصحیح اسناد خود را بنمایند .

تبصره ۳ - چنانچه اشخاص مزبور در مدت چهار ماه پس از انتشار آخرین آگهی بدادگاه مراجعه نمودند مشخصات آنان از طرف اداره آمار و ثبت احوال بمرکز نظام وظیفه هر محل تسلیم خواهد شد .
رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - بنده در شورای اول راجع به این ماده در هر دو مرتبه که در مجلس مطرح شد دادم و مخصوصاً خواستن کردم هم از آقای سر تپ ریاضی و هم از آقای نهر اچبی مخبر کمیسیون که توجهی به این عریضی که بنده کردم بفرمایند متأسفانه نمیدانم چطور شد که مورد توجه واقع نشد . بنده عرض کردم الآن چندین سال است که قانون نظام وظیفه اجرا شده و باین نتیجه رسیده ایم که یکمده تقریباً ده دوره اش را معاف کردیم یعنی از ۱۲۸۴ تا ۱۲۹۴ را معاف کردیم حالا

دیگر نباید ما يك راهی باز بگذاریم که این اوراق مخدوش وسیله شود برای مأمورین اداره سجل احوال یا برای مأمورین اداره نظام وظیفه که مجدداً این رعایا و دهانی های بیچاره را دچار اشکال کنند قطع دارم که هم وزارت جنگ و هم کمیسیون نظام با این نظر موافق است که در این مسائل که مبهم است رفع اختلاف در قانون بشود و طوری در قانون تصریح شود که مشکلاتی تولید نشود . تاکنون هر ورقه که مورد اعتراض بوده است از طرف اداره نظام وظیفه و سجل احوال تعیین تکلیف شده است و هر اوراق مخدوشی که بوده با سوابقی که همه از این موضوع داریم و میدانیم بچه کیفیاتی تهیه شده است درش اقدام شده است حالا دیگر آنها را بگذارید کنار و مردم را راحت کنید . این جا در تبصره اول اصلاحی لازم دارد که اگر موافقت بفرمائید بنده پیشنهاد اصلاح آن را تقدیم میکنم و آن است که در این قسمت تبصره که گفته میشود اگر یکی از اسناد سجلی یا یکی دو برگ اظهارنامه یا دفاتر یادداشتی مخدوش باشد آن برگ سجل که در دست اشخاص است اسمی از آن برده نشده است و اگر آن قسمت برگ سجلی هم که در دست اشخاص است ضمیمه شود بنظر بنده رفع اشکال را میکند و بنده هم قانع میشوم که باین ترتیب اگر ورقه سجلش هم مخدوش شد بالاخره او هم طبق برگهای اظهارنامه اصلاح میشود و رفع اشکالات میشود و خواهش میکنم با این قسمت موافقت بفرمائید بنده این را پیشنهاد میکنم که برگ سجلی هم که در دست اشخاص است آنها هم ضمیمه شود .

مخبر کمیسیون نظام - در این قسمت که پیشنهاد فرمودند در کمیسیون هم مذاکره شد . بعضی از اوراق را در مواقع لازمه از روی دفاتر و اظهارنامه ها مینویسند و میدهند بداره نظام وظیفه و اعلان میکنند اگر توجه بفرمائید میگوید : (در صورتیکه تاریخ تولد اشخاص در اظهارنامه ها و دفاتر یادداشتی مخدوش باشد و حاکی از مشمولیت باشد) ملاحظه بفرمائید میگوید اگر در دفاتر مخدوش و جزء نظام هم باشد یعنی اسم او را جزء اسامی

مشمولین دادند به نظام وظیفه اگر اظهارنامه ها یا دفاتر مخدوش باشد رسیدگی میکنند اگر صاحب ورقه اعتراض داد مطابق این ماده رسیدگی میکنند و در این رسیدگی اوراقی که مخدوش است از روی اوراقی که مخدوش نیست رسیدگی میکنند و اصلاح میکنند البته اوراقی که مخدوش نیست مناط اعتبار است و اگر آن ورقه که در دستش هست مخدوش نیست مطابق آن رسیدگی میکند ملاحظه بفرمائید مینویسد در تبصره : هر گاه یکی از اسناد سجلی (یکی یا دو برگ اظهارنامه یا دفاتر یادداشتی) مخدوش باشد اداره ثبت احوال محل با اجازه اداره کل آمار و ثبت احوال طبق اسنادی که سالم است اقدام با اصلاح برگ یا برگها یا دفاتر یادداشتی خواهد نمود و در این قسمت چاره نبود برای این که اگر بخواهند اوراقی را که مخدوش است اصلاح بکنند مطابق چه اصلاح کنند ؟ چون اگر دفتر مخدوش شد آن را طبق صورت مشمول دانسته است و طبق آن مخدوش مشمول ساخته است در صورتی که ممکن است این مشمول نباشد و طبق آن برگ مخدوش ممکن است مشمول شناخته شده باشد و اگر اوراق دیگر سالم است ورقه مخدوش را طبق آن اصلاح میکنند و البته در اینجا نظر باصلاح بوده است و این ارفاقی است به مشمولین و بنظر بنده بهمین ترتیب لازم بوده است که باشد و کمیسیون هم با این ترتیب که موافقت کرده است از همین نظر است و در کمیسیون نماینده وزارت دادگستری و آمار هم بود و لازم بود که این ماده را بهمین ترتیب برای اصلاح این قسمتها بگذاریم .

رئیس - آقای انوار .

انوار - موافقم .

رئیس - آقای سزاوار .

ملک مدنی - بنده لازم است يك توضیحی بدهم منظور

بنده را درست آقای مخبر بیان فرمودند

سزاوار - بنده هم در شور اول راجع باین ماده يك

تذکراتی دادم و آقای مخبر وعده فرمودند که در کمیسیون

اصلاح بفرمایند بنظر بنده اساساً اگر آقایان بآمار مراجعه بفرمایند یکی از مواردی که در قانون نظام وظیفه هست و فوق العاده برای مردم ایجاد اشکال همین ماده است و این يك راهی میدهد به مأمورین آمار و ثبت احوال و نظام وظیفه که در سجل و اوراق سجلی اشخاص بازرسی و تفتیش کنند و به بهانه این که در برگهای سجلی خدشه هست در اوراق سجلی اشخاص تجدید نظر کنند در وضعیت مشمولیت شان و این صحیح نیست بنظر بنده صرف نظر از اینکه بدست و پنج سال است از تاریخ شناسنامه در این مملکت گذشته است و اسنادی هم که فرضاً خدشه داشته یا مورد ایراد بوده اینها تمام در ادوار قبل رسیدگی شده و دیگر بنده تصور نمیکنم که اسنادی باشد که محتاج برسیدگی باشد چیزی که هست این است که بهانه میدهد بدست نظام وظیفه و سجل احوال که بعد از این که در يك برگ ملاحظه کردند که خدشه است آنوقت صاحب شناسنامه را هدایت میکنند برود بدادگاه در صورتیکه این هم صحیح نیست برای اینکه همیشه باید مدعی برود بدادگاه در حائیکه او مدعی نیست و اداره سجل احوال مدعی است او میگوید من سجل احوال در دستم است و صحیح هم هست مگر اینکه بگویند صدورش از ناحیه سجل احوال بوده و مجهول است و الا ورقه تصحیح شده در دست من است اگر من خودم خدشه کرده باشم و مأمورین آمار در دست من دیده باشند بلی ولی اگر برگ شناسنامه که در دست من است صحیح است آنوقت بگویند تو برو در محکمه ثابت کن این خیلی عجیب است بنده میخواستم تقاضا کنم که در قانون نظام وظیفه جای این نیست که ما مواد مربوط به سجل احوال را در اینجا بیآوریم برای اینکه اینجا نظام وظیفه است فرضاً هم يك مواد مشترکی داشته باشد این دو ماده که اینجا نوشته شده است این ماه و دو تبصره این مربوط است بوظیفه آمار بنده نظرم این است که موافقت بفرمائید اصلاً این ماده حذف شود و هیچگونه مبتلابهی نظام وظیفه ندارد بلکه میخواهم عرض کنم که دوباره بهانه بدست مأمورینی که صلاحیت ندارند داده میشود و اسباب زحمت خواهد شد .

مخبر - عرض میکنم آقای سزاوار توجه بفرمایند بماده برای اینکه فرمودید خیلی از این قسمت هائی که مخدوش بوده است رفته است بمحاکم و احکام لازم هم صادر شده است ملاحظه بفرمائید که در این ماده صحبتی از آنها نشده برای اینکه آنها در محاکم تکلیفشان معلوم شده و بدقت آمار رفته و اصلاح هم شده است آنها دیگر بررسی نخواهد شد اگر توجه بخود ماده بفرمائید تصدیق خواهید فرمود که این ماده لازم است برای اینکه میگوید: در صورتیکه تاریخ تولد اشخاص در اظهار نامه ها و دفاتر یادداشتی مخدوش و حاکی از مشمولیت باشد آنها را صورت میدهند که حاضر شوند که مورد رسیدگی واقع شود (سزاوار - احتیاج ندارد) اجازه بدهید اگر اظهارنامه مخدوش بود و حاکی از مشمولیت بود آنوقت آمار صورت میدهد به نظام وظیفه خوب میفرمائید یک همچو شخصی را بدون هیچ حرفی ببرند به نظام وظیفه اینکه نمیشود بلیج رسیدگی کرد و دید چرا اینطور شده و بعلاوه این مربوط بمشمولینی است که بعد مشمول میشوند و البته مربوط بمشمولینی نیست که در آن تاریخ مشمول بوده اند او که دیگر مشمول نمیشود این مربوط بکسانی است که حالا مشمول میشوند که در صورتیکه یکی از اوراق یادفاتر مخدوش و حاکی از مشمولیت باشد این اجازه را میدهد بصاحب ورقه که حق رسیدگی داشته باشد و اگر بخواهید این را بردارید این بضرر مشمول تمام میشود بنا بر این بنده تصور میکنم تبصره ۲ و ۳ مورد لزوم است و اگر بخواهید بردارید اسباب اشکال میشود (سزاوار - اشکالی ندارد) چرا اشکال دارد منتهی نمیخواهید توجه بفرمائید بنده عرض میکنم اگر یکی از اوراق سجلی مخدوش شد آیا این رسیدگی لازم دارد یا ندارد البته رسیدگی لازم دارد برای اینکه اگر رسیدگی لازم نداشته باشد که باید احضار شود و برود نظام وظیفه پس باید رسیدگی شود آقا این درست نیست برای اینکه اگر رسیدگی نشود بضرر مشمول است آقا.

رئیس - رأی میگیریم باین ماده موافقین برخیزند

(اغلب برخاستند) تصویب شد.

ملک مدنی - آقا باید مطلب اساسی را مورد توجه قرار بدهید بنده حق پیشنهاد دارم چرا نمیگذارید پیشنهاد بنده خوانده شود.

تهرانچی - در این موضوع که حالا گذشته است و مجلس رأی داده ممکن است بعنوان ماده الحاقیه پیشنهاد کنید ماده ۵۶ - مجلس سربازگیری در حوزه های اصلی در مرکز شهرستانها بریاست فرماندار و در مرکز بخش باریاست بخشدار و معاونت و نظارت رئیس حوزه سربازگیری و عضویت نمایندگان ادارات آمار و ثبت احوال - داد گستری - ژاندارمری - شهربانی - شهرداری و دو نفر پزشک نظامی تشکیل میگردد.

تبصره ۱ حضور تمام نمایندگان بالا در مجلس سربازگیری حوزه اصلی منوط باین است که ادارات مربوط به آنها در محل موجود باشد.

تبصره ۲ - مجالس سربازگیری در حوزه های فرعی بطور سیار مرکب از نمایندگان فرمانداری و حوزه سربازگیری و یک نفر معتمد محل و افسر مأمور قسمت و لااقل یک نفر پزشک نظامی در موقع گرفتن سرباز تشکیل میشوند.

رئیس - پیشنهاد آقای افشار

معدل - آقا نمیشود باید حرف زد و آنوقت پیشنهاد خوانده شود.

رئیس - آقای معدل

معدل - بنده در این ماده پیشنهادی کرده ام در حوزه شهرستانها هم دو نفر از رؤسای انجمن شهرداری اضافه شود چون امر نظام وظیفه خیلی مهم است و نظر بنده این است که در مجلس سربازگیری معتمدین محل هم باشند برای اینکه معتمدین محل سابقه بوضعیات داخلی مردم و شناسائی به افراد دادند مأمورین دولتی که غالباً اهل آن محل نیستند و اطلاعاتی ندارند که آنها وسیله شوند که افراد بتوانند مطالب خودشان را در آنجا عنوان کنند و بهمان دلیلی که در قسمت قراء و قصابات یک نفر معتمد محلی را پذیرفتند در شهر هم این امر لازم است بطریق اولی

پیشنهاد آقای افشار

اصلاح زیر را بماده ۵۶ پیشنهاد مینمایم پس از جمله پزشک نظامی اضافه شود و پنج نفر از معتمدین محلی.

افشار - عرض میکنم دلائل لزوم معتمدین محل را آقای معدل فرمودند و لازم نیست که بنده مجدداً وارد توضیح شوم فقط این را می خواهم اضافه کنم که سابق معمول بود که در ولایات از معتمدین محلی استفاده می شد - یعنی در حوزه های نظام وظیفه یک معتمدین محل را وارد می کردند که هم مأمورین محل و هم اهالی محل از وجود اینها استفاده میکردند برای اینکه هم اهالی را می شناختند و هم ممکن بود جلوگیری از بعضی عملیات بکنند. و این موضوع هم از نقطه نظر دولت و هم از نقطه نظر افراد بعقیده بنده لازم است و تجربه هم ثابت میکند که از وجود اینها استفاده شده است بنده تصور میکنم که این کلمه معتمدین محلی در شهرستانها و حوزه های ولایات اصلاً فراموش شده و گرنه حتماً مرقوم میفرمودید و تصور نمیکنم که آقای مخبر و آقای معاون وزارت جنگ هم با این پیشنهاد مخالفت بفرمایند بنا بر این تمنی میکنم که این پیشنهاد را قبول بفرمائید چون هم برای مردم و هم برای دولت اسباب سهولت خواهد بود.

معاون وزارت جنگ - بنده میخواستم به آقای افشار

عرض کنم ما در این قسمت نظر خاصی نداریم ولی هر چه خورده سربازگیری زیادتر شود کار زیادتر میشود ما اینجا نماینده داد گستری و ثبت آمار و شهرداری و شهربانی و ژاندارمری را گذاشته ایم البته نماینده شهرداری رعایت حال اشخاص را می کند (افشار - اینها غیر ملی هستند) و ممکن است بجای معتمدین محلی یکی از ولایات شهرداری که نمایندگی آن شهر را دارد اضافه شود چون معتمدین محلی را ما در حوزه ها گذاشته ایم ولی در حوزه های اصلی و در مراکز شهرها لزومی نداشت.

افشار - بنده میخواستم توضیحاً عرض کنم که این معتمدین محل از نقطه نظر کار مردم خیلی ضروری است و

اشخاصی که در ولایات بوده اند و انجمن های نظام وظیفه را ملاحظه فرموده اند عرض بنده را تصدیق میفرمایند و این که میفرمایند نمایندگان ادارات را در این جا گذاشته اند این نماینده ها یعنی مأمورین دولت اینها موظف دولت هستند همیشه اینها نظر خودشان را اعمال میکنند و از نظر ملی کاری نمی کنند پس معتمدین محلی از نقطه نظر مردم وجودشان لازم است از این جهت تمنی میکنم آقای معاون وزارت جنگ هم با نظر بنده موافقت بفرمایند که این پنج نفر معتمد محل اضافه شود (بعضی از نمایندگان پنج نفر زیاد است) افشار سه نفر باشد در هر حال لازم است.

مخبر - این جا در عده اعضا آقایان ملاحظه بفرمایند چون عده باید طاق باشد که اگر چنانچه اخته لاف نظری شد اکثریت پیدا شود اما نمیشود که هم معتمدین محل را قبول کرد و هم نمایندگان ادارات مربوطه را برای این که ما در جاهائی که شهرداری دارد ممکن است دو نفر و کلای شهرداری را بگذاریم و در جائی که شهرداری نیست البته معتمد محل بنا بر این اگر موافقت بفرمائید در جاهائی که شهرداری هست دو نفر از ولایات شهرداری و در جاهائی که شهرداری نیست دو نفر از معتمدین محلی اگر موافقت میفرمائید بهمین ترتیب ماده را اصلاح کنیم چون ولایات شهرداری معتمدین محلی هستند برای اینکه با آراء مردم انتخاب میشوند.

رئیس - آقای روحی.

روحی - بنده خواستم از موقع استفاده کنم و عرض کنم که پیشنهاد دهنده یک دفعه بیشتر نمیتواند صحبت کند و ماده ۶۳ نظامنامه را بایستی رعایت فرمائید اما در قسمت پیشنهاد آقایان افشار را جمع بمعتمدین محلی بعقیده بنده همان نمایندگان شهرداری کافی هستند ما هم دیده ایم که در مراکز سربازگیری بکسی تعدی نشده است (همه نمایندگان این طور نیست خیلی تعدی شده است)

روحی - آقایان اجازه بفرمائید این کسه طرز مجلس نمیشود شما هم بعد صحبت کنید معتمد محلی یا باید معتمد

محلی باشد یا انجمن شهرداری و دو تا نمیشود و این را هم در نظر بگیرید که غالباً برای اعمال نفوذ در باره کسان خودشان از هیچ اقدامی هم خودداری نمیکنند.

رئیس - موافقین با پیشنهاد آقای افشار بر خیزند (چند نفری برخاستند) تصویب نشد. پیشنهاد آقای شهردوست در ماده ۵۶ اینجانب پیشنهاد میکنم که در شهرستانها سه نفر معتمد محل اضافه شود و در بخش ها و حوزة ها يك نفر معتمد محل ضمیمه شود و رأی اکثریت نسبت به روشن شدن وضعیت مشمولین قاطع است.

شهردوست - آقای روحی فرمودند اعمال نفوذ نمیشود میخواستم عرض کنم که کاملاً از طرف مأمورین در اثر روشن نشدن وضعیت مشمولین اعمال نفوذ میشود عرض کنم بنده سه دوره یا چهار دوره معتمد محل بوده ام در شهرستان مشهد يك نفر مأمور بود آنجا از طرف اداره لشگری که اسمش را نمیخواهم ببرم و آن مأمور قریب دوست هزار تومان در اثر همین اعمال نفوذ استفاده کرد (ببیل سمیعی - آن دوره گذشت) بعضی از نمایندگان اسمش را بگویند (عرض میکنم الان در تهران است چه فایده دارد اسمش را ببرم اسمش را هم بعد بایشان خواهم گفت) اشاره بمعاون وزارت جنگ) بهر حال معتمد محل در مجالس سر باز گیری وجودش کاملاً لازم است برای اینکه اگر يك مشمولی بیچاره است که میزنند پس گردنش و میبرندش اگر متمکن است پول ازش میگیرند و ردش میکنند بنا بر این بعقیده بنده سه نفر معتمد محل در شهرستان و دو نفر در بخش ها کاملاً لازم است که بوضعیت مشمولین کاملاً رسیدگی کنند و رأی اکثریت هم در آن مجالس قاطع باشد چون وضعیت مأمورین ولایات طوری است که یا یکسال است بآن شهر آمده یا کمتر این تماس با اهالی ندارد و از وضعیت اطلاعی ندارد که این مشمول متکفل است یا معیوب است یا نواقصی دارد در این صورت بودن معتمدین محلی در مجالس سر باز گیری کاملاً لازم است.

رئیس - آقای هاشمی.

هاشمی - بنده میخواستم اطمینان بدهم به آقای شهردوست که در عرض ده سال پانزده سال نسبت به هیچ قانونی باندازه این قانون بحث نشده است بالاخره معتمدین محلی هم از سر مأمورین هستند و مأمورین محل هم از سر مأمورین عرض میشود حضور محترم سابقاً معتمدین محل بودند قبول و بنده میخواستم پیشنهاد کنم که بجای این معتمد محل همان نمایندگان شهر که سابقاً هم بودند اضافه شود برای اینکه نمایندگان شهر واجد این سمت هستند و يك عده آرائی هم مردم بآنها میدهند اگر آقای مخبر و آقای معاون وزارت جنگ موافقت بفرمایند دو نفر از نمایندگان شهر در شهرستانها اضافه بفرمائید بعقیده بنده کافی است (شهردوست سه نفر باشد ضرری ندارد) بنده این را که خواستم عرض کنم برای این است که منتهای دقت در این قانون شده است حتی در عرض يك هفته و اندی عربضه و تلگراف هائی که از ولایات رسیده بود همه این ها جزء بجزء خوانده شده و هر يك در موردی نوشته بودند بهر حال سال در شرف انقضاء است موافقت بفرمائید تصویب شود.

رئیس - موافقین با پیشنهاد آقای شهردوست بر خیزند (عده قلیلی برخاستند) تصویب نشد
پیشنهاد آقای سزاوار

بجای شهرداری رئیس انجمن شهرداری نوشته شود
سزاوار - اگر آقایان توجه بفرمائید سابقاً هم معمول این طور بوده است در زمان سابق که رئیس انجمن شهر در حوزه سر باز گیری عضویت داشته است (همه نمایندگان زنگ رئیس) استدعا میکنم آقایان توجه بفرمائید عرض کردم در قانون سابق هم اینطور بوده است که رئیس انجمن شهر مداخله میکرد است در حوزه سر باز گیری و رئیس انجمن شهر هم از معتمدین آن شهر است و انتخاب میشود ولی چیزی که هست اگر دو نفر از معتمدین محل را بخواهید بگذارید بنظر بنده این دو نفر نمیتوانند حاضر نمیشوند چون شش نفر هستند تا دوازده نفر بنا بر این اگر بنا باشد در نقاطی که شش نفر هستند در مالیات بر درآمد و سایر جاها

هم که باید بروند بنا بر این به اینجا دو نفر امیرسند این بود که بنده پیشنهاد کردم که رئیس انجمن شهر کافی است
تهر انچی (مخبر) - دو نفر از کلای شهر که نوشته ایم البته بهتر خواهد بود زیرا ممکن است رئیس انجمن شهرداری بطوریکه فرمودید کار داشته باشد پس اگر همان دو نفر از کلای باشند که ما هم قبول کرده ایم بهتر است و جناب عالی هم موافقت بفرمائید

سزاوار - بنده استدعا میکنم پیشنهاد را ولی دو نفر عملی نخواهد بود برای اینکه در بعضی جاها چنانچه عرض کردم و کلای شهرداری شش نفر هستند و نمیرسند پیشنهاد آقای بهبهانی

بنده پیشنهاد میکنم معتمد محل حذف شود
... **بهبهانی** - بنده باین جهت این پیشنهاد را کردم که این معتمد محل واقعاً معتمد محل نیست (صحیح است) برای اینکه اگر واقعاً معتمد محل بود بنده موافقت میکردم چون در هر محلی در تحت نظر حکومت محل یا استانداری يك کسی را بعنوان معتمد محل دعوت میکنند و قتیکه از تمام اهل آن محل پیرسید می بینید هیچکس به این آدم اعتماد ندارد (صحیح است) و بالاخره وجود این آدم باعث میشود که گذشته از این که فایده برای محل ندارند بواسطه اغراض محلی موجب این میشوند که يك بیچاره هائی را که باید آزاد باشند آنها را میبندد و يك اشخاصیکه باید سر باز باشند آن ها را رد میکنند این است که بنده این پیشنهاد را کردم که یا بطریق صحیحی انتخاب شود که معلوم شود معتمد محل است و این که اصلاً حذف شود بهتر است و اسباب آسایش مردم خواهد بود حالا اگر آن پیشنهاد دیگری هم که شده که از نمایندگان انجمن شهرداری بعنوان معتمد محل انتخاب شوند قبول شود بنده پیشنهاد خودم را مسترد میدارم ولی بنده تصور میکنم که پیشنهاد بنده لازم است

مخبر - و کلای شهرداری را منگذاریم. عرض میکنم آقای بهبهانی توجه بفرمایند در خود ماده معتمدین محلی نوشته نشده و این بر حسب پیشنهادی بود که آقای اعتبار

کردند و در مجلس شورای ملی هم موافقت خواهد شد که و کلای شهر نوشته شود چون و کلای شهر هم معتمد محل هستند پس دیگر معتمد محلی مورد پیدا نخواهد کرد و در اینجا بعنوان معتمد محل دو نفر از کلای را قبول میکنیم که نظر جناب عالی هم تأمین شود
بهبهانی - استدعا کردم

طوسی - پیشنهاد آقایان معطل - دهستانی - مکرم افشار - مجد ضیائی همه این است که بجای يك نفر معتمد محلی دو نفر نوشته شود
رئیس - آقای معطل

معطل - بنده پیشنهاد کردم که دو نفر از اعضاء انجمن شهرداری ضمیمه شوند به حوزه سر باز گیری آقای مخبر و دولت هم موافقت کردند به نظر بنده سایر آقایان هم موافقت بفرمایند در حوزه های سر باز گیری دو نفر از اعضاء انجمن شهرداری و در حوزه های فرعی يك نفر معتمد محل ضمیمه شود.

مخبر - بنده استدعا دارم همانطور که بنده هم قبول کردم آقایان هم موافقت بفرمایند که دو نفر در حوزه های اصلی از انجمن شهرداری اضافه شود در تبصره هم که برای حوزه های فرعی يك نفر معتمد محلی هست باین نظر هم نظر این آقایان که پیشنهاد کرده اند تأمین میشود هم با نظر آقای بهبهانی مخالفتی ندارد. چون آنها هم سیار هم هستند و هر روز انجمن ها در يك جا میباشند چون در تبصره میگوید مجلس سر باز گیری در حوزه های سیار انجام وظیفه میکنند و دو نفر معتمد محلی که آقا میفرمائید در حوزه سیار نمی آیند اگر حقیقه معتمد محلی هم باشد پانمیشود بیاید و آن وقت با آن فرمایش آقای بهبهانی که فرمودند...

معطل - بسیار خوب بنده موافقت میکنم با نظر آقا اما دو نفر از نمایندگان شهر نوشته شود
معاون وزارت جنگ - بنده هم عرض کردم در قسمت نمایندگان شهرداری بنده هم موافقم ولی این که معتمدین محلی را که فرمودید اینسکه موافقت نشد چنانکه فرمودند

اینها غالباً سوء استفاده میکنند از وضعیت و یک کارهایی بنفع خودشان میکنند بعلاوه اگر یک رائی هم دادند در حوزه های فرعی تصمیم قطعی که نمیگیرند و فقط کارهای مقدماتی را میکنند و میروند بانجمن اصلی بنابراین ضرری ندارد در مقدمه ماده دو نفر از نمایندگان شهر نوشته شود که در مجالس سرباز گیری باشند (صحیح است) و با این ترتیب منظور آقایان تأمین میشود

معدل - بسیار خوب بنده هم با این نظر موافقت میکنم.

رأی بگیرد

دهستانی - بنده هم پیشنهاد دادم

رئیس - منظور شما تأمین شده و قبول کرده اند دیگر چه میفرمائید؟

دهستانی - در تبصره هم دو نفر معتمد محلی بنویسید

طوسی - ماده اینطور میشود: مجلس سرباز گیری در حوزه های اصلی در مرکز شهرستانها بریاست فرماندار و در مرکز بخشها بریاست بخشدار و معاونت و نظارت رئیس حوزه سرباز گیری و عضویت نمایندگان ادارات آمار و ثبت احوال داد گستری - ژاندارمری - شهر بانی - شهرداری و دو نفر از نمایندگان شهر و دو نفر پزشک نظامی تشکیل میگردد

مخبر - و دو نفر و کلای انجمن شهرداری و همچنین در تبصره اول آنجا که نوشته شده منوط باین است که ادارات مربوط بآنها در محل موجود باشد اینطور بشود منوط باین است که ادارات مربوط بآنها و انجمن شهرداری در محل بوده باشد (صحیح است)

انصار - اگر انجمن شهرداری نبود چه میکنند؟

مخبر - انجمن بسیار هست و در تبصره دیگر تکلیفش معلوم شده است. بجای نمایندگان شهر نوشته شود دو نفر و کلای انجمن شهرداری.

هاشمی - اصلاح قانونی آن نمایندگان شهر است این را بنده پیشنهاد کردم.

امیر تیمور - صحیح است.

مخبر - بسیار خوب.

طوسی - آقای هاشمی هم پیشنهاد کرده اند در آخر

تبصره دوم تشکیل میشوند تبدیل شود به تشکیل میشود.

معاون وزارت جنگ - صحیح است. قبول میکنم بنده

مخبر - بنده قبول میکنم.

رئیس - ماده با اصلاحاتی که شد خوانده میشود.

ماده ۵۶ - مجلس سرباز گیری در حوزه های اصلی در مرکز شهرستانها بریاست فرماندار و در مرکز بخشها بریاست بخشدار و معاونت و نظارت رئیس حوزه سرباز گیری و عضویت نمایندگان ادارات آمار و ثبت احوال داد گستری ژاندارمری - شهر بانی - شهرداری - دو نفر از نمایندگان شهر و دو نفر پزشک نظامی تشکیل میگردد.

تبصره ۱ - حضور تمام نمایندگان بالا در مجلس سرباز گیری حوزه اصلی منوط باین است که ادارات مربوط بآنها در انجمن شهرداری در محل موجود باشد.

تبصره ۲ - مجالس سرباز گیری در حوزه های فرعی بطور سیار مرکب از نمایندگان فرمانداری و حوزه سرباز گیری و یک نفر معتمد محل و افسر مأمور قسمت جلاقل بکنفر پزشک نظامی در موقع گرفتن سرباز تشکیل میشود.

رئیس - رأی گرفته میشود بماده ۵۶ با اصلاحاتی که شد آقایان موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۵۷ خوانده میشود:

ماده ۵۷ - اعتراض بنظریه و آراء مجالس سرباز گیری و دادگاه اداری حوزه ها توسط اداره نظام وظیفه بدادگاه منطقه که در مراکز مناطق مرکب از استاندار و در صورت نبودن فرماندار و رئیس منطقه نظام وظیفه و رئیس اداره آمار و ثبت احوال و دادستان شهرستان داد گستری محل (با معاونین آنها) و یک پزشک نظامی تشکیل میشود مراجع و رأی صادره از این دادگاه قطعی و غیر قابل اعتراض خواهد بود.

تبصره - در صورت نبودن پزشک نظامی رئیس بهداری یا پزشک محل عهده دار این وظیفه خواهد بود.

رئیس - موافقین با ماده ۵۷ برخیزند (اکثر برخاستند)

تصویب شد.

مخبر - چون دولت کارهای دیگری در دستور دارد و آقای نخست وزیر تقاضی کردند این لایحه بماند برای بعد بنده هم موافقت میکنم بقیه مذا کره در این لایحه بماند برای جلسه بعد و لویح دیگر دولت مطرح شود (صحیح است)

رئیس - آقای وزیر دارائی فرمایشی داشتید؟

وزیر دارائی (آقای صالح) - بنده میخواستم عرض کنم لایحه قرارداد مالی که قرار بود امروز جزو دستور باشد استدعا میکنم مطرح شود.

[۷ - شورای اول قرارداد مالی بین دولتین ایران و انگلستان]

رئیس - جزو دستور است. گزارش کمیسیون امور خارجه قرائت میشود:

گزارش کمیسیون امور خارجه بمجلس شورای ملی. کمیسیون امور خارجه با مشارکت کمیسیون قوانین دارائی لایحه شماره ۶۷۶ دولت راجع بقرارداد مالی بین دولت شاهنشاهی ایران و انگلستان را با حضور آقایان وزیر بازرگانی و پیشه و هنر و وزیر دارائی و رئیس کل دارائی مطرح نموده و با توضیحاتی که در اطراف مواد قرار داد داده شد با همین ماده واحده پیشنهادی دولت موافقت حاصل شده اینک گزارش آن برای شور اول تقدیم میشود.

رئیس - آقای نوبخت.

جمعی از نمایندگان - نیستند.

رئیس - آقای امیر تیمور.

امیر تیمور - بنده خیلی مایل بودم که این قراردادها بطور که معهود بود طرحش در مجلس شورای ملی بجلسه آتیه موکول میشد تا مجال باشد مطالعه شود و نظریاتی که عرض میشود با مطالعه بیشتری عرض شایع باشد و امروز معهود بود که جزو دستور مجلس باشد.

رئیس - چرا جزو دستور بود.

امیر تیمور - بسیار خوب حالا اشکالی ندارد عرض میکنم اینکه در مقدمه این قرارداد ذکر شده که بر اثر ماده ۷ پیمان اتحاد منعقد بین دولت شاهنشاهی ایران و دولتین اتحاد جماهیر شوروی و انگلستان است بنده حقیقه میل داشتیم که

این قرارداد را مرتبط بماده ۷ پیمان اتحاد بین دولتین ایران و روس و انگلیس نمیکردند زیرا ماده ۷ پیمان نامبرده مصرحاً مشعر است بر اینکه الا آن ماده ۷ آن پیمانرا بنده برای آقایان میخوانم:

فصل هفتم - دول متحده مشترکاً متعهد میشوند که بهترین مساعی خود را بکار ببرند که حیات اقتصادی ملت ایران را در مقابل تضییقات و اشکالاتی که در نتیجه جنگ حاضر پیش بیاید محفوظ بدارند پس از آن که این پیمان اعتبار یافت برای بهترین وجه عمل کردن باین تعهد ما بین دولت ایران و دول متحده مذاکرات شروع خواهد شد.

طبق این فصل هفتم پیمانی که از تصویب مجلس شورای ملی گذشته است دول متحده تعهد میکنند که حیات اقتصادی ایران را حفظ و حمایت کنند و کمک بکنند ولی مفاد این قرارداد مالی بکلی برعکس آن است و حقیقه مفاد این قرارداد و لب و لباب آن این است که دولت ایران تعهد میکند که مخارجات انگلیسها را در خاک ایران بپردازد...

دکتر طاهری - اینطور نیست.

امیر تیمور - می فرمائید اینطور نیست بعد از بنده شما اجازه بگیرید و جواب بفرمائید اشکالی ندارد ولی در هر حال از نقطه نظر بنده این طور است حالا از نظر آقای دکتر طاهری اینطور نیست البته نظر شمارا بنده کاری ندارم غیر از این مقدمه که عرض کردم وقتی که بکتاب عهدنامهها مراجعه بشود ملاحظه خواهید فرمود که همیشه معمول بوده است عهدنامه هائی که بین دول منعقد میشود باید بنام پادشاه منعقد شود و اختیار دارائی که عهدنامهها را امضاء میکنند بنام پادشاه امضاء می کنند و از طرف پادشاه باید امضاء کنند چنانکه در همان پیمانی که از مجلس شورای ملی گذشت اختیار دارد دولت ما از طرف اعلیحضرت شاهنشاه ایران جناب آقای سهیلی وزیر امور خارجه وقت بودند و همچنین از طرف دولت انگلستان هم اختیار دار مخصوصی بنام اعلیحضرت پادشاه انگلستان امضاء کرده است و در این قرارداد رعایت این اصل هم نشده است حالا نمیدانم این

موضوعی که عرض میکنم آیا اصلی از اصول هست یا نه ؟ و آیا در این مورد اصلی از اصول فوت شده است یا خیر ؟ و من شخصاً معتقدم که فوت شده است و بعقیده بنده نه تنها در این مورد بلکه در موارد دیگر هم باید اصول را حفظ کرد و مقید بود که وقتی يك عهدنامه و قراردادی بین يك دولتی با دولت دیگری بسته میشود باید بنام پادشاه باشد و در این جا این اصل رعایت نشده و يك اصلی از اصول از بین رفته است . موضوع دیگری که عرض میکنم و باید مورد توجه باشد همیشه برای ما مورد توجه هست عبارت از این است که عهدنامهها و قراردادهائی که با دول خارجی منعقد میشود موقعی آن عهدنامه و قرارداد رسمیت دارد و میتواند بموقع اجرا گذاشته شود که از تصویب مجلس شورای ملی گذشته باشد (صحیح است) قانون اساسی ما هم در این خصوص مصرح است و برخلاف قانون اساسی در این قرارداد که در تاریخ پنج خرداد ماه منعقد شده نوشته شده است که از تاریخ ۵ خرداد معتبر و بموقع اجرا گذاشته خواهد شد در این جا هم يك اصلی از اصول قانون اساسی ما را رعایت نکرده اند و دولت در این باب تقصیر کرده که رعایت این اصل مسلم را نکرده است و بنده از این موضوع هم خیلی متأسف هستم که اگر ما خودمان وقتی رعایت اصول را نکنیم دیگران را نمی توانیم ملزم کنیم که اصول مقرر را محترم بشمارند . اینها اولاً مقدمات و کلیات امر بود که بنده عرض کردم از این مقدمات گذشته بنده میخواهم عرض کنم و معتقدم این است در گذشته هم شاید گفته ام حالا هم میگویم باز هم در آتیه خواهیم گفت که اگر ما پیمان اتحاد هم با دولت انگلیس نمیداشتیم مصالحت سیاسی ما اقتصاد داشت و اقتصاد دارد که ما با تمام همسایگان خودمان اعم از روس ، انگلیس ، افغانستان ، عراق ، ترکیه روابط دوستانه داشته باشیم این عقیده شخص بنده است (صحیح است) و نیز معتقدم این است که همانطور که دودولت با هم ارتباط دارند باید روابط قلبی و دوستانه هم بین ملت های آنها برقرار باشد بین ملت های همسایه و ما برقرار باشد (صحیح است) این عقیده بنده است

است) علت يك قسمت عمده از نگرانی ما هم همین بوده است و الان هم همین است . ما که همه نوع حاضر برای همکاری صمیمانه هستیم و همه جور هم بواسطه جنگ فداکاری میکنیم بهترین مساعی و کمک را میکنیم (البته در حدود توانائی و قدرت خودمان) البته توقع ما این بوده و هست که حقیقتاً دولت انگلستان پول خودش را میآورد و در این مملکت ، مملکت ما بطور آزاد و بطور عرضه و تقاضا و رایج خرج میکند . البته همه ما هم بر غبت بر میداشتیم و زندگانی ما هم از تعادل خودش خارج نمی شد پس از اینکه آن ها نمیخواستند این کار را بکنند و تصور میکردند شاید در بازار ایران وسیله برای جریان این پول ممکن نباشد لافل میبایستی بنیه و قوه اقتصادی ما را در نظر می گرفتند و بنرخ واقعی معامله میکردند و اگر بنرخ واقعی تسعیر میکردند از چهارده تومان خیلی کمتر میشد و شاید سه چهار تومان بیشتر نمی شد و برای ما هم نگرانی نبود .

همه ما بعضی از نمایندگان

امیر تیمور - آقای رئیس هیچکس گوش نمیدهد

رئیس - بفرمائید

امیر تیمور - و برای ما هم بهیچوجه من الوجوه نگرانی ایجاد نمیکرد حالا هم بنده آقا معتقدم بر این است که ما در حدود توانائی مان آنچه بتوانیم باید بمتفقین مان کمک و همکاری بکنیم چون جنگ هم در دنیا هست و امروز این آتش مشتعل است ما هم هیچوقت البته توقعی نمی خواهیم از کسی بکنیم و از طرفی نمیخواهیم مردم خودمان در بدبختی باشند و دیگران در ناز و نعمت ولی البته مساعدت ما هم در حدود وسعت و قدرت و بنیه ما باید باشد . من معتقدم شما بنشینید آقا میزان محصول ما میزان قدرت ما را نشان بدهید خیلی صمیمانه و صادقانه متفقین خودمان را بیاورید پشت يك میزی بنشینید و با یکدیگر کتاب زندگانی ما را ، قوه تولید ما را با آنها نشان بدهید میزان محصول آنها را معلوم کنید و با آنها نشان بدهید از روی رقم و عدد با آنها حرف بزنید تجارت ما را بنظر آنها برسانید عایدات حقیقی

ما را مشخص کنید قوه بدنی ما را تعیین کنید بنیه اقتصادی ما را تعیین کنید و روی آن آنچه ما زائد داریم در طبق اخلاص حاضر هستیم با آنها تقدیم کنیم اما اگر غیر از این باشد که تمام احتیاجات ربالی دولت انگلستان را دولت ایران در تمام مدت جنگ بپردازد این غیر مقدور و غیر ممکن است زیرا اولاً ممکن است خدای نخواسته این جنگ پنج سال دیگر طول بکشد بعداً ممکن است احتیاجات ربالی انگلستان در مدت جنگ در ایران بماهی دو بیست ملیون تومان بالغ شود و از بابت این دو بیست ملیون تومان لیره چهارده تومان خرید شده بشود تحمل این بارگران تصدیق بفرمائید آقایان برای ما مقدور نیست و فوق قوه و بنیه و طاقت ما میباشد و ما زیر این بار خم میشود و خورد میشود و بکلی از هستی ساقط می شویم و بالنتیجه نخواهیم توانست تعهد خود را انجام بدهیم و طرف هم متعهد است تعهدی که شده انجام شود آنوقت در قلوب عامه این مردم نسبت بمتحد و متفق خودش انگلستان که باید قلوب عامه باز متمایل باشد و دوستی او را حفظ کند حقیقتاً يك از جاری تولید میشود که میگویند دولت متحد و متفق ما سبب بدبختی و بیچارگی ما شده است که زندگانی ما را باین پایه کران رسانده و گرفتارمان کرده است که ما دیگر نمیتوانیم زندگانی بکنیم . این عمل غلطی است بعقیده من که سیاست غلط دولت ما و سیاست غلط دولت متحد ما این وضعیت را ایجاد خواهد نمود و عامه مردم را بدبخت و بیچاره میکند وقتی آقا يك چیزی را ما نمیتوانیم تعهد بکنیم و شما نمیتوانید که انجام بدهید این تولید هزار گونه مخاطره برای شما میکند اصلاً خطر اضمحلال هست بنده اینجا صریح میگویم که ما يك دولت ضعیف و بیچاره هستیم و يك آدم ضعیفی هستیم و يك فرد ضعیف در مقابل يك آدم قوی يك چیزی را امضاء و تعهد بکنند پس فردا هم تواند از عهدش بر بیاید کمرش خم میشود و خورد میشود و ما نباید بدست خودمان مسبب يك همچو بدبختی برای خودمان بشویم و بدست خودمان برای خودمان بدبختی فراهم کنیم بنده عرض کردم حقیقتاً از

صمیم قلب علاقه مندم که روابط ما با دولت متفق ما صدر هزار صمیمانه باشد و آنچه مقدرمان باشد کمک کنیم آنچه مقدر باشد همراهی و همکاری کنیم ولی آنها هم باید قوه و بنیه و استطاعت ما را در نظر بگیرند و بیشتر از توانائی و قدرت ما از ما توقعی نداشته باشند فرض کنید امروز الان ما امضا کردیم چون ما يك ملت ضعیفی هستیم فرض بفرمائید الان بخواهند بجای این قرارداد يك امضای دیگری هم از ما بگیرند که ما سالی هزار میلیون لیره طلائی استرلینگ بآنها تحویل بدهیم خیلی خوب ما از نظر اینکه ملت بیچاره هستیم امضا هم کردیم اما موقع عمل چه جور میتوانیم بدهیم؟ بنیه و قوه مالی کفایت نخواهد کرد.

رئیس - آقا شما اگر در مواد اعتراض دارید بفرمائید

امیر تیمور - عرایض بنده در کلیات است

رئیس - اگر اعتراض دارید باید مرقوم بفرمائید برود بکمسیون و الا این که کلیاتی ندارد که شما در کلیات میخواهید صحبت بفرمائید. من تصور میکردم شما در مواد اعتراض دارید. آخر نظامنامه را رعایت بفرمائید.

امیر تیمور - بنده در عرایضی که عرض میکنم آقای رئیس خاطر مبارک آسوده باشد که هم بنفع دولت انگلستان است و هم بنفع خودمان (خنده نمایندگان) و برای اینست که حقیقه نمیخواهم به پرستیژ دولت متحدمان انگلستان ایراد وارد شود که گفته شود برخلاف حق بیک دولت متحد خودش تحمیلی کرده است. این از روی کمال دوستی است که من دارم باو میگویم آقا تو که دوست من هستی متحد من هستی يك کاری بکنید که بر تو ایرادی وارد نشود و اطمینان داشته باشید که همین حرفی که امروز من بدولت انگلستان میگویم يك روزی خود ملت انگلیس به دولت انگلیس این ایراد و اعتراض را خواهد نمود که چرا فوق قوه متحد خودش باو تحمیل کرده است.

بهبهانی - آقا من اخطار نظامنامه دارم.

رئیس - بفرمائید.

بهبهانی - خیلی متأسفم که يك پیش بینی هائی در

امیر تیمور - عرض میکنم اولاً بنده خیلی خوشوقت هستم که آقای بهبهانی زحمت خواندن ماده ۳۲ نظامنامه را بخودشان دادند و در این جا قرائت کردند و باید باستحضار ایشان برسانم مطالبی که در اینجا گفته میشود راجع بمواد این قرار داد نیست راجع بماده واحده است که کمیسیون تصویب کرده و دولت پیشنهاد کرده است (صحیح است) در کلیات ماده واحده هم میشود صحبت کرد. این است که در کلیات ماده واحده صحبت میکنیم نه در مواد قرار داد و این را آقا در اینجا اشتباه فرمودند سابقه عمل هم که در خود مجلس شورای ملی هست. همان سال قبل که پیمان سه طرفی در مجلس شورای ملی مطرح بود بهمین طریقی که عرض کردم ماده واحده مطرح شد و در کلیات بیاناتی شد بنابراین با این اظهارات و افکار در مجلس نمیشود از يك نماینده ملت سلب حق کرده کل ذلت میفرمائید بنده عرض نکنم و تذکرانی ندهم بنده اینقدر قوت نفس دارم که برای خاطر دوست و رفیق شفیق خودم آقای بهبهانی عرضی نکنم ولی ماده نظامنامه را اینطوری که آقای بهبهانی تفسیر فرمودند نیست و در کلیات ماده واحده میشود صحبت کرد و عرایض بنده راجع بماده واحده این قرار داد است که دولت پیشنهاد کرده و کمیسیون تصویب نموده و گزارش داده است. بنا بر این عرایض بنده تمام نشده است اگر اجازه نمی فرمائید بنده هیچ اصراری ندارم

طباطبائی - رأی آقای رئیس چیست؟

امیر تیمور - اطمینان داشته باشید آقا که بنده نه راضی هستم که این جا تظاهر بکنم و يك کلمه حرف بزنم نه راضی هستم يك مطالبی را بیان بکنم خدای من گواه است با نهایت بی میلی و بی رغبتی این جا افتاده فقط فقط در تحت تأثیر وجدان و در تحت تأثیر وظیفه عرایض خودم را عرض میکنم حالا اجازه میدهید عرض بکنم اجازه میدهید عرض میکنم.

جمی الزمان - بفرمائید آقا. بفرمائید.

سزاوار - این عهد نامه نیست قرار داد است.

امیر تیمور - بهر صورت بنده معتمد این است که آنچه در حدود قوه و قدرت و توانائی ما است و آنچه در حدود بنیه

و استطاعت ما باشد کمک باید بکنیم و این را هم بنده مکرر بدولت هم در گذشته عرض کرده ام حالا هم عرض میکنم که اصلاً موضوع قرارداد هم هیچ نیست که نباشد از نظر دوستی که با دولت انگلستان داریم و آن دولت الان دچار و مبتلا بجهنگ شده آنچه که از ما بخواهد ما حاضریم اما این خواهش در حدود توانائی و در حدود تعهدات ما باید باشد (صحیح است) فوق قدرت اگر شما امروز يك تمهیدی بکنید و يك سندی دادید و فردا از عهده بر نیامدید در مقابل يك دولت قوی يك فرد قوی آنوقت این کشور را به مخاطره می اندازید بیش از این چون آقایان محترم طاقت شنیدن را ندارند عرض میکنم و عرایض را تمام میکنم.

رئیس - آقای نوبخت

نوبخت - قراردادهای مالی و مادی در حقوق بین المللی قواعدی دارند و منقسم باقسامی هستند اما بطور کلی میتوان همه را بدو طبقه تقسیم کرد یکی قراردادهائی که از لحاظ مالی میان همه ملل و حکومتها با اکثر آنها منعقد شده است و هر دولتی که جزو آنها نباشد می تواند بدیگران ملحق گردد مثل قرارداد های پستی و تلگرافی و امثال آنها. طبقه دوم قراردادهائی هستند که میان دو دولت از لحاظ منافع مادی هر دو طرف منعقد میگردد. علمای سیاست در تعریف

منشور - بنده اخطار نظامنامه دارم دو نفر مخالف که

پشت سر هم صحبت نمی کنند

نوبخت - بنده نظری نداشتم. آقای رئیس مرا احضار کردند و اجازه دادند.

رئیس - ایشان قبلاً اجازه خواسته بودند.

نوبخت - علمای سیاست در تعریف ایندسته از قرارداد های مالی چنین میگویند که میان دو دولت برای نفعی که بالسویه غاید طرفین میشود قراردادی منعقد می گردد و شرط مهم آن این است که سود هر دو طرف بالتساوی در آن ملحوظ گردد این قرارداد که امروز مطرح است و من بمقدمه و مواد آن معترض هستم اگر بر طبق اصلاحات

پیشنهادی من مورد شور و قبول طرفین قرار گیرد می توان گفت که تعریف علمای سیاست تا حدی می توان آنرا شامل گردد و گرنه آنچه بطبع رسیده و من مطالعه کرده ام بطوریکه استنباط میکنم بفتح يك طرف تدوین شده و قانون قرارداد های بین المللی هیچگونه شمولی را در باره آن ندارد آنچه مشهود است این قراردادی که بر اثر ماده ۷ پیمان اتحادی است که در ششم بهمن ماه . . .

منشور - عده کافی نیست برای مذاکرات .
(در این موقع عده کافی شد)

جمعی از نمایندگان - بفرمائید . بفرمائید

نوبخت - بهمن ماه ۱۳۲۰ اجازه مبادله آن بین دولت ایران و دولت انگلیس و شوروی داده شده است و آنچه از مواد آن میتوان استنباط کرد این است که دولت انگلستان میلیونها پول و مایحتاج خود را مدتی است از ایران گرفته و بعد هم خواهد گرفت و در مقابل فقط اظهار میدارند که ایران بستانکار آنها است و این بستانکار آنها میتواند آنچه داده است پس بگیرد یا نه؟ البته این قرارداد باید معین کند و آنچه در این قرار داد تعیین شده است این است که در اینجا از ما میگیرند اما در يك جایی میگویند پس میدهیم که ایران در آنجا دستی ندارد یعنی آنچه باید پس بدهند میگویند مال شما اما باید در جیب ما باشد این هم يك نوع بستانکاری و بدهکاری است و با همه اینها هر گاه نام حیات اقتصادی و بعضی شروط بیجا و غیر مناسب بر آن نهاده نمی شد نمیتوانستیم گفت که این قرارداد بمنزله سندی است میان داین و مدیون امانع التأسف طوری دیگر نشان داده و بی میل نیستند که منتهای زیادی هم بر ملت ایران تحمیل کنند چنانچه آقای نخست وزیر چندی پیش و چون انعقاد قرارداد با متفقین را اینطور مدلل میدانستند که ما احتیاج داریم که با دولت قراردادی منعقد نموده تا احتیاجات ضروری ما را تأمین کنند و صادرات ایران را که بواسطت نبودن بازار دیگری در دنیا ممکن است در دست ما بماند خریداری نمائید . صادراتی که

ایشان در نظر دارند نمیدانم چه هست اما آنقدر میدانم که آنچه از مملکت ما خارج میشود همان هوادی است که باید احتیاجات ضروری ما را تأمین کند . چرا دولت ایران با دولت انگلستان قرارداد منعقد میکند؟ بمقیده دولت برای آنکه احتیاجات ضروری ما را تأمین کنند . احتیاجات ضروری ما کدام است؟ همانها که در ایران داریم وار کشور ما خارج میکنند نتیجه این قضیه اینطور میشود که دولت ایران بامتفقین قرارداد منعقد میکند که احتیاجات ضروری ما را بوسیله بردن احتیاجات ضروری از کشور ما تأمین نمایند اگر این منطق در زمان ارسطو تا امروز طرفداری داشته باشد این نوع قراردادها هم میتوانند بحال ما مفید واقع شوند و علاوه بر همه اینها نبودن بازار دیگری در دنیا ادعائی است که هیچ برهانی ندارد و وجود ترکیه در جوار ایران بخودی خود مدعای مذکور را تکذیب می نماید زیرا ترکیه نیز با اروپا همسایه است و در اروپا نیز بازار های بسیار برای خرید همه نوع صادرات موجود است . پس آنچه در مقدمه این قرارداد نوشته شده است (که با توجه بمقررات ماده ۷ پیمان منعقد در ششم بهمن ۱۳۲۰ برای عقد این قرار داد اقدام شده است) متکی بر يك موضوعی است که برای صحت آن هم دلیلی موجود نیست تمام ادله و برهین حسی و عقایی خلاف آن را ثابت می نماید و بنابراین این قرارداد گذشته از اینکه برای حیات اقتصادی

رئیس - آقای نوبخت این اعتراضات شما چاپ شده است شما همانها را باید بخوانید دیگر مقدمه لازم ندارد

نوبخت - این اعتراضاتی است که بنده دارم .
رئیس - همین اعتراضاتی است که نوشته اید و چاپ شده است راجع بانها باید حرف بزنید .
منشور - اینکه نمیشود آقای نوبخت چند صفحه می نویسند و در مجلس می خوانند . بشرط اینکه آقای رئیس بپاس هم اجازه بدهند ما هم بنویسیم و جواب آقایان بدهیم . بنیادیم و در مجلس بخوانیم .

رئیس - شما اعتراضاتتان را بخوانید اگر مجلس چیز داشت بکمیسون رجوع میکند .

نوبخت - خوب من هم دارم اعتراضاتم را می خوانم .
طباطبائی - همین اعتراضاتشان است دیگر .

نوبخت - حیات اقتصادی ما نیست و نباید هم باشد زیرا حیات اقتصادی بخود مامربوط است برای تأمین مواد ضروری ایران نیز مفید نخواهد بود بلکه برای آن است که ایران احتیاجات ضروری متفقین را تأمین نماید چنانچه در مقدمه ماده واحده راجع بسصد میلیون ریال اسکناس مورخه ۱۹ شهریور ماه که در مجلس بتصویب رسیده است بخوبی تصریح شده و در آنجا نوشته شده است (تأثیر قرارداد مالی که برای تعاون دو مملکت متحد تنظیم یافته و ضامن رفع احتیاجات مالی دولت انگلستان در ایران و تا حدی که اوضاع فعلی دنیا اجازه میدهد تأمین اجناس مورد احتیاج کشور ایران میباشد بخوبی آشکار الی آخر . . . صدای زنگ رئیس .

رئیس - آقای نوبخت اینها خارج از اعتراضات است (صحیح است) شما اعتراضاتتان را که چاپ شده است باید بخوانید . . .

نوبخت - بنده قربان عرض کنم در حضور مبارک برای کلیات اجازه خواسته ام .
رئیس - کلیات ندارد .

نوبخت - اجازه که خواسته ام در تمام مواد هم هست و در تمام مواد هم اعتراض دارم . آنجا نوشته ام .
یکی از نمایندگان - موقعی که بشما اجازه داده شد نبودید .

نوبخت - چرا . الان آقای رئیس بنده را صدا زدند برای همین .

منشور - اینکه کلیات ندارد آقای .
نوبخت - چرا بیاناتی را هم که آقای بهبهانی فرمودند مورد ندارد و مطابق نظامنامه میتوانم عرض کنم .
رئیس - بلی بنسبه هم باید بر طبق نظامنامه رفتار

کنم (صحیح است) .

نوبخت - اما این سابقه دارد در تمام قراردادها در کلیاتش مذاکره شده است .

طباطبائی - خوب این را حل بفرمائید .

منشور - اجازه می فرمائید؟

نوبخت - آقا میان حرف نماینده که نمیشود حرف زد . یعنی چه؟ آقای رئیس .

منشور - باید مطابق نظامنامه رفتار بکنید .

نوبخت - اجازه میفرمائید .

چند نفر از نمایندگان - بفرمائید آقا ، حرفتان را بزنید .

نوبخت - بنا بر این دولت مستقلاً بدولت انگلستان پول میدهد اما اگر اوضاع فعلی دنیا اجازه بدهد اجناس مورد احتیاج ایران هم تأمین میشود و لذا ایران بستانکار است و طلب او در نزد بدهکار بموجب این قرارداد باقی می ماند .

انوار - آقای رئیس شما را بخدا دو مخالف پشت سر هم حرف میزند؟

نوبخت - اجازه بفرمائید آقای انوار . من اجازه گرفته ام . چنانچه در بند ج و بند د ماده اول و ماده ۷ و ماده ۱۱ و ماده ۱۲ و ماده ۱۳ و بند ج ماده ۱۵ این قرارداد مصرحاً اشعار میدارد که . . .

رئیس - شما در همه این مواد پیشنهاداتی داده اید و این اعتراضات ذکر شده است و باید برود بکمیسون

نوبخت - بسیار خوب بنده مطالبم را میگویم بعد برود بکمیسون (خنده نمایندگان)

اشعار میدارند که اختیار کلی این وجوه محول به بدهکار است و بستانکار را که ما باشیم در آنها دخل و تصرف نیست و برخلاف مثل معروف يك گنجشک در دست بهتر از هزار گنجشک بر درخت است آنها را هزار گنجشک در دست است و ما را يك گنجشک بر درخت . آنها نقدآزدارائی ما هر چه میخواهند میگیرند حتی چند عدد سکه طلا را هم

توانستند بما به بینند و آنچه جنس میخواهند میخرند و میبرند و در عوض ما باید پولی در اناوا یا کانادا یا انگلستان یا آمریکا برای خود تصور کنیم و در آن پول تصور نیز ما را اختیاری نیست و معتقدند که ما خیالی هم در این باره نکنیم که از آن پول یا غیر از با گروه استرلینگ معامله و داد و ستد نمایم این است تقسیم عادلانه حکومت هائی که برای آزادی و آسایش ملل دنیا میجنگند

ما آنچه میخواهند بدهیم اما هنگام پس دادن مدیون شروطی قائل میشود که از آن جمله این است که مبلغ دین هنگام تأدیه باید در تحت اختیار مدیون باشد و داین را هیچگونه حقی در تصرف آن نیست جز مطابق صلاحی که مدیون تشخیص میدهد و صلاح بدمدیون در ادای دین نیز معلوم است در ماده دوم و سوم نیز مثل قرار داد گذشته آنچه به هده دولت ایران است با عدم امکان و ضعف قدرت ما بشکل ایجاب و الزام است و آنچه بعهده دولت انگلستان می باشد با همه قدرت و توانائی او بشکل امکان و اختیار و بشرط این که با مقتضیات اوضاع عمومی جنک تطبیق نماید و خلاصه با شروطی چند که بکسی این قرار داد را از تساوی منافع که لازمه هر قرار داد مالی است منحرف میسازد. راجع به ماده چهارم و پنجم و ششم البته در ایران بانکی که رسمیت کامل دارد تنها بانک ملی ایران است و بانک ملی نیز در خرید هر نوع پول خارجی اختیار و استقلال نام دارد و نمی توان او را مجبور کرد که نرخ معین خریداری کند و الا به ضرر استقلال سیاسی ما هست در هیچ جای دنیا هیچ دولت مستقلی را مجبور نمی کنند که نرخ ثابتی برای پول خارجی در مملکت خودش معین کند و از این عمل که ماده ۶ حاکی است سه زبان بزرگ عاید ما میشود

اول - آنکه بر خلاف استقلال اقتصادی ما است. دوم البته تصدیق میفرمائید که لیره انگلیسی و دلار پول خارجی است و بر خلاف تمام مقررات بین المللی پول خارجی را که در يك مملکت مستقلی نرخ ثابت دادن روا نیست و لطمه بزرگی بحیثیات مالی او وارد آمده و بعقیده من اگر نرخ لیره

و دلار را خیلی هم کمتر از آنچه ارزش دارد معین کنند باز از این حیث ضرر و زیان ما است زیرا چنانچه عرض کردم نرخ ثابت برای پول خارجی در يك مملکت مستقل سابقه ندارد و باستقلال اقتصادی مالطمه فوق العاده وارد میکند که جبران نا پذیر است. سوم چون بانک مایک بانک مستقل و بخود متکی می باشد نمیتواند چنین تهمدی را قبول کند در صورتی که اگر نرخ لیره و دلار چنانچه شایسته است و تغییر نماید نفع دیگری عاید ما خواهد کرد و آن این است که ممکن است حیثیت اسکناس را اعاده نماید. در خصوص ماده هفتم که قید شده است که موجودی های لیره و دلار بحساب بستانکار دولت ایران در حساب بانکهای مجاز در مملکت متحده انگلستان و ایالات متحده آمریکا نگاهداری خواهد شد بعقیده من بایستی بطریقی که من اصلاح و پیشنهاد نموده ام تصویب شود یعنی در مدتی محدود بحساب بانک ملی ایران نگاه داشته و هر موقع که دولت ایران بخواهد میتواند آنرا نقل و انتقال دهد

در مقدمه ماده واحده ۱۹ شهریورماه گذشته که بتصویب مجلس رسید این نکته قید شده است که دولت از حالا در صد تهیه و سائلی بر آمده است که بتواند آنها را بایران بیاورد بنابراین اگر این وجوه را چنانچه دولت هم متعهد شده است از انگلستان بایران حمل نماید میتواند بر پشتوانه ما افزوده و حیثیت اسکناس را بهتر محفوظ دارد و اگر جز این باشد بستانکاری ما معنی ندارد زیرا میگویند مال شما اما نزد ما سپرده و این کلید شما در جیب ما باید محفوظ باشد و حق ندارید آن را جا بجا کنید و بدتر از همه مفهومی است که در ماده ۱۲ و ۱۳.....

صدای زنگ رئیس - همه نمایندگان
رئیس - آقای نوبخت شما که در مواد يك و دو و سه و چهار و پنج و شش و هفت اعتراض داده اید و چاپ هم شده است در مواد ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ که اعتراض داده اید
نوبخت - چرا بنده اعتراض دارم. برای چه اعتراض

داده ام؟ برای این که اعتراضات خود را بگویم
همه نمایندگان - زنگ رئیس

نوبخت - چرا نمیگذارید صحبت بکنم؟ پس بفرمائید که نباید صحبت کنم
رئیس - در اعتراضاتی که داده اید چاپ هم شده است اینطور نوشته اید در مواد ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷ در مواد دیگر که اعتراض نداده اید مناسبت ندارد حرف بزنید (صحیح است)

نوبخت - مختصر است، تمام شد دیگر. قید شده است که ایران باید با این پول منحصر آبا کرده استرلینگ معامله بازرگانی نماید و باید دید که گذشته از آنکه متعاهد یا مدیون را حقی در اقامه این شرط نیست این قید بکلی بر ضرر استقلال اقتصادی ما است و جای تعجب است که پولی از ما میگیرند و هنگام پس دادن شروطی برای خرج کردن ما قائل میشوند و بر طبق استقلال تام و تمامی که داشته داریم ایران نمیتواند تجارت خود را در این موضوع صرفاً با انگلیس و آمریکا منحصر نماید هر چند بسود ظاهری او تمام بشود در باره ماده چهاردهم.....

همه نمایندگان - زنگ رئیس
رئیس - آقای نوبخت..... یعنی چه؟

نوبخت - قربان تمام شد. وضع هر گونه مقررات قانونی که بدولتین حق داده میشود یعنی چه؟ و چطور مجلس میتواند بدولت ایران و دولت انگلستان چنین حقی بدهد که مقررات قانونی وضع نماید و حقاً این ماده بسیار خطرناکی است و معلوم نیست که در این خصوص چه فکری کرده اند و نمایندگان محترم می باید حتماً بمفهوم این ماده توجه بسیاری معطوف دارند.

تهرانچی - اجازه میفرمائید؟
رئیس - نوبت شما نیست.
منشور - اجازه میفرمائید. بنده مخبر کمیسیون هستم.
دکتر طاهری - شما مخبر کمیسیون هستید میتوانید صحبت کنید.

منشور (مخبر کمیسیون امور خارجه) - اعتراضاتی که آقایان امیر تیمور و نوبخت فرمودند آنچه که مربوط بود.....

چند نفر از نمایندگان - آقا بلندتر نمی شنویم.
مخبر - بود با اعتراضاتی که آقای امیر تیمور فرمودند اظهاراتی است.....

عده از نمایندگان - آقا بلندتر نمی شنویم
مخبر - که بطور کلی سابقاً هم بهمین نحو و بهمین ترتیب اظهار شده.....

جمعی از نمایندگان - آقا بلندتر. شنیده نمیشود.
مخبر - و جواب هم داده شده است و راجع به قرارداد مالی در جلسات عدیده خصوصی و کمیسیون.....

جمعی از نمایندگان - آقا بلندتر بفرمائید.
مخبر - مذاکره و مطالعه شده و صحبت شده حالا باین ترتیب و باین صورت در آمده و در کمیسیون هم با حضور وزیر دارائی - رئیس کل دارائی که تخصص دارند مذاکرات مفصل شد و باین صورت در آمد و اینجا هم برای اعتراضات بایستی روی مقررات و قوانینی که مربوط به قراردادها است و قوانینی که مربوط بتنظیم يك عهد نامه است اینها را باید درش دقت کرد که مطابق ماده ۳۲ نظامنامه داخلی اگر آقایان نمایندگان اعتراضی دارند این اعتراضات را هم باید در خود جلسه بکنند بعد از آنکه در خود جلسه کردند ممکن است يك توضیحی هم بدهند و ممکن است مجلس شورای ملی بطور کلی راجع با اعتراض لئی بگیرد و بعد برود بکمیسیون و این موضوع مطالعه شود و بالاخره اگر این اعتراضات را کمیسیون قبول کرد دومرتبه بمجلس میاید البته بنده تذکراتی هم نسبت به آن میدهم ولی سیستمی که آقای نوبخت اتخاذ کرده اند متأسفانه این سیستم مطابق نظامنامه نیست که ایشان بخواهند يك تأثیری برای آن قائل بشوند ایشان قبل از اینکه اساساً لایحه مطرح شود در مجلس شورای ملی تقریباً در ۱۳/۱۲/۲۱ يك شرحی بعنوان اعتراض برداشته اند نوشته اند چاپ هم شده است که

حالا این جاست بعد هم اینجا يك چیزهایی هم در حدود ده صفحه ۱۵ صفحه روی کاغذ نوشته اند و میخوانند و متوقع هم هستند که آقایان نمایندگان تمام این شرح مبسوط و اینها را مثل گرامافون ضبط کنند و بنده هم جواب بدهم موقعی که عهدنامه با دول روس و انگلیس مطرح بود ایشان باز يك چنین کاری را کردند و يك شرح مبسوطی را آوردند و خواندند اینجا خدا رحمت کند مرحوم ذکاءالملک را که باشند جواب چیزهایی را که اینجا خواندند ایشان دادند باین جهت بنده گمان می کنم بایستی

نوبخت - مطالب خارج-ی را باید نوشت آقای شما نمیدانید . . .

مخبر - چطور نمیدانم آقای؟ شما زحمت میدید مجلس را اینجا سه ساعت لایحه میخوانید .

همه‌مه نمایندگان - نوشتن مانعی ندارد
نوبخت - چون مثل تو نامربوط نمی خواهم بگویم باین جهت می نویسم .

منشور - من بشما ارادت دارم . اینجا محکمه که نیست آقای لایحه میخوانید . عرض کنم . . .

نوبخت - عرض کردم چون مثل تو نامربوط نمیخواهم بگویم .

مخبر - اگر بعد ها میخوانید اظهار نظری بفرمائید اظهارات خودتان را خلاصه بفرمائید در اینجا آقایان هم میشنوند بعد هم رأی میگیرند .

نوبخت - این جواب بنده بود آقای مخبر؟ (خنده نمایندگان)

رئیس - آقای انوار

انوار - بنده نمیخواهم در مقام جواب بیانات مفصل آقای امیر تیمور و آقای نوبخت برآیم چون آقایان يك قرارداد مالی است ما پولمانرا بهشان دادیم حالا میخواهیم پولمانرا بگیریم آقایان شما و کلای مجلس و و کلای ملت هستند مدتی است اینها از ما اسکناس گرفته‌اند و پولی

پیمان مقاوله نامه انحصار باید بیاید بمجلس شورای ملی و در مجلس تصویب شود ماده نظامنامه هم رجوع میکند بهمان اصل قانون اساسی این دوتا را که با جمع کنیم معلوم میشود اعتراضاتی که وارد میشود چه در پیمان چه در قرارداد با خارجه که از طرف دولت ایران باشد چه در انحصارات هر گاه در مجلس بآنها ایراد کنند باید برود بکمیسسیون یعنی ایراد در مجلس خوانده میشود بعد رأی میدهد مجلس بعنوان ارجاع بکمیسسیون برود بکمیسسیون این است جریان امر این اولاً ثانیاً مواد يك و دو و سه را که بحث نمی کنیم در اینجا ماده واحده مطرح میشود که مجلس در ضمن آن اجازه مبادله قرارداد را میدهد . بهر حال مذاکره کردن در این قرارداد تاخیر انداختن در مطالبات مانع است (صحیح است - کافی است)

وزیر بازرگانی و پیشه و هنر - (آقای بدر) عرض کنم بنده فقط يك موضوع مهمی است که آقای امیر تیمور فرمودند و ضمن کلیات تذکر دادند بنده آنرا اول میخوانم روشن بکنم خدمت آقایان و آن این است که فرمودند قراردادها باید بتصویب مجلس شورای ملی رسیده باشد و بعد بموقع اجرا گذاشته شود و این اصل عمل نشد . بنده تصور میکنم که آقای امیر تیمور درست بمطلب توجه فرمودند این قرارداد همان وقتی که مبادله می شد گفته شد یکی از اصول مقررات قانون اساسی ما این است که این نوع قراردادها وقتی رسمیت پیدا می کند که به تصویب مجلس شورای ملی برسد و این رسمیتش مو کول به تصویب مجلس است (صحیح است) اما عملی که شده است عملی بوده است که در اختیار دولت بوده است چه کاری کرده است؟ ارزی را آورده اند قانون ارز بدولت اختیار داده است که ارز را باید بخرند حتماً هم باید بخرند منحصرأ هم باید بخرند و قیمتش را هم خود دولت تعیین میکند قبل از قرارداد هم این عمل میشده است که ارزهایی را که می آوردند دولت از بانکهای مجاز می خریده است و عمل دیگری هم غیر از این در این جایست که دولت کرده باشد و برای او لازم باشد اجازه در دست داشته باشد این

اجازه بوده است که قبلاً داشته است و طبق آنچه عمیل میکرده است و بهیچوجه خلاف قانون هم نبوده است در آن زمان در کابینه سابق که قرارداد امضاء شد خود طرف ما که انگلیس ها بودند پرداخت طلا را در مقابل ارزی که ما داشتیم مو کول بامضای قرارداد کردند و گفتند تا موقعی که قرارداد امضاء نشود رسمیت ندارد مگر پس از قرارداد بنده هم باین جهت نگرتم تا اینکه قرارداد بتصویب مجلس برسد باین جهت این معاوضه کردن باطلا بازم خلاف قانون نبود برای اینکه قانون بتصویب مجلس رسیده بود بازم قبل از تصویب مجلس گرفته نشده است دلم می خواهد ملاحظه میفرمودید در این مقاوله نامه که کجای آن است که دولت اختیار ندارد به آن عمل کند؟ البته این مو کول بتصویب مجلس است ولی در زمانی که دولت عمل میکرده است آن عمل مطابق با قوانین و مقررات بوده است برای آئینه هم مو کول بتصویب مجلس است که امروز البته دولت میتواند بگوید من نمی توانم این قرارداد را عمل بکنم چون مجلس آنرا تصویب نکرده اما مادامیکه قانون ارز هست دولت میتواند بهش عمل کند برای اینکه بکمر تپه مجلس تصویب کرده است لزومی ندارد در هر دفعه اجازه بخواند بنده استدعا میکنم آقایان تصور نفرمایند که دولت چنین اصلی را زیر پا گذاشته و در دولت فعلی چنین عملی نشده است و بنده تعجب میکنم از آقای امیر تیمور که با دقتی که در مسائل دارند چرا باید يك چنین اشتباهی کرده باشد اما راجع به اصل قرارداد که فرمودند باید عرض کنم اساس این قرارداد که گفته شد ارتباطی با ماده ۷ ندارد و باید از طرف نمایندگان اعلیحضرت همایونی نوشته شود چون بعضی از آقایان هم همانطور که تذکر دادند فرمودند که این فرع آن پیمان اصلی است و دیگر لازم نیست برای پیمان های فرعی هم نمایندگانی از طرف رؤسای مملکت امضاء کنند و کافی است که وزارت امور خارجه با نمایندگی وزارت امور خارجه طرف این را مبادله کنند و این معمول است اما راجع به قسمت اساسی یعنی نفع و ضرر قرارداد که آقای نوبخت بیان فرمودند

اکثرش از روی اشتباه بوده است و توجه نفرموده اند باصل قرارداد (صحیح است) بنده مایل هستم همانطور يك جواب مفصلی داده باشم برای اینکه البته اکثر آقایان ملاحظه فرمودند موقعی که در جلسه خصوصی این قرارداد مطرح شد و تمام جهات له و علیه این قرارداد صحبت شد و همه آقایان تصدیق فرمودند که این قرارداد مطابق منافع مملکت است بنده عرض نمی کنم که صد درصد بنفع ماست قرارداد دو طرفه است ما باید احتیاج آنها را رفع کنیم آنها هم باید احتیاج ما را رفع کنند از این جهت يك قراردادی است که برای طرفین نافع است اما يك جزئیاتی دارد که بنده مایل به جزئیات جواب بدهم جواب این جزئیات را چون در جلسه امروز این موضوع تمام نخواهد شد در جلسه آتی بنده عرض خواهم نمود آقای وزیر دارائی هم یادداشت کرده اند و باین جزئیات جواب داده خواهد شد این قرارداد در موقعیکه بسته شده است و نتیجه که ازش گرفته شده است بنفع مملکت است و اینکه آقایان میفرمایند آقای نوبخت فرمودند یکی از نتایج این قرار داد چیست یکی از نتایج این قرارداد این است که طبق صورتی که در پیش بنده است از ابتدای شهریور گذشته تا بحال در حدود شصت و کسری هفتصد میلیون ریال ما جنس از متفقین خریده ایم و پولش را هم از همین لیره هائی که داشتیم داده ایم و اگر این لیره ها را نداشتیم نمیتوانستیم بدیم فائده دیگرش این است که الان چندین میلیون لیره موجود است که هر وقت و از هر کجا که بخواهید میتوانید جنس بیآورید این دو تا فائده البته مضاری هم داشته است سختی هائی هم ممکن است ایجاد کرده باشد ولی علتش این بوده اگر يك سختی هائی در نتیجه خشک سالی بوده و تغییراتی در محصول مملکت پیدا شده و چیز هائی پیش آمده نباید همه آنها را معلول باین علت کرد بنده مخصوصاً مایلیم که در جلسه دیگر دولت يك جواب مکتبی در جواب اعتراضاتی که آقایان داده اند بمرض برسند که هیچگونه سوء تفاهمی در مجلس موجود نباشد البته بنده عرض نمی کنم که آقایان از روی يك نظر سوئی این اشکالات و اعتراضات را کرده اند بعضی از مواقع يك چیز هائی

است بنظر اشخاص می آید و اگر توجه فرمائید در اطراف آبهائی که این عمل را انجام داده اند ملاحظه خواهید فرمود آقدری که شدید بنظرشان میرسید آنطور هم نبوده است حالا هم يك چیزی که بنظرم رسید فقط قسمت این بود که فرمودند بر خلاف قانون اساسی رفتار شده است بنده خواستم عرض کنم که نشده است و این بر حسب اجازه بوده است که دولت داشته است و بر خلاف قانون هم نبوده است الان هم در مجلس است و مطرح خواهد شد ملاحظه فرمائید اگر لایحه مفید شد اکثریت رأی خواهد داد و اگر مفید واقع نشد که هیچ اگر تصویب شود دولت مطابق قوانین و مقررات عملی خواهد کرد.

رضوی - تقاضای ختم جلسه دارم.

ملك مدنی - بنده اخطار نظامنامه دارم.

رئیس - فرمائید.

ملك مدنی - ما چندین دفعه در همین مجلس قرار داد های مالی گذرانده ایم این يك مطلب سیاسی و اساسی است باید رعایت کنیم آقای بهبهانی تذکر دادند حضرت عالی توجه فرمودید قرار داد مالی وقتی که مطرح میشود طبق نظامنامه باید در شور اول مواد را یکی یکی آقای رئیس بخوانند یا اعتراضی رسیده یا نرسیده اگر اعتراضی رسیده است بآن ماده باید ارجاع به کمیسیون کنند اگر هم اعتراضی نرسیده است برای شور دوم رأی میگیرید و به کمیسیون میروید و این مذاکرات تمام بر خلاف نظامنامه است حضرت مستطاب عالی باید رعایت فرمائید این قسمتها را چون این يك مطلب اساسی است آقایان اگر در ماده ۵ یا ۶ اعتراضی کرده اند کتباً باید ماده را فرمائید و بگوئید که آیا اعتراض رسیده است یا نرسیده است اگر رسیده است آنوقت معترض نظریات خودش را در آن ماده میگوید والا اینها بر خلاف نظامنامه است

رئیس - گویا جناب عالی تشریف نداشتید بنده صدمه تا گفتم که بایستی اعتراض خودتان را بگوئید و در اطراف اعتراض مذاکره شود به قابل توجه بودن آن رأی گرفته

شود. آقای امیر تیمور اعتراضی داشتند آقای نوبخت هم اعتراضی داشتند اعتراضات ایشان طبع شده بود آقای امیر تیمور هم بنده تصور کردم اعتراضاتشان را میفرمایند و لسی داخل شدند بمطالب دیگری که خارج از موضوع بود چندین دفعه هم بایشان تذکر داده شد فقط اعتراضات آقای نوبخت طبع شده است در ماده اول و دوم و سوم و چهارم و پنجم و ششم و هفتم اعتراضات دیگری هم از آقایان رسیده است که از آن جمله هم آقای تهرانی و آقای دشتی و آقایان دیگر هستند و چون اعتراض دارند آنها را هم همانطور که گفتند طبع خواهد شد و در مجلس مطرح میشود و چون این اعتراضات طبع نشده است اجازه فرمائید بماند برای جلسه آتی (صحیح است) آقای دکتر طاهری مطلبی دارید؟

دکتر طاهری - در هیچ لایحه در شور اول پیشنهادات و اعتراضات درش مطرح نمی شود تمام لایحه اتمام لوایح عادی که از این اهمیتش کمتر باشد در شور اول هر پیشنهادی که میشود بدون مذاکره میروید به کمیسیون آنوقت این لوایح مهم خارجی چطور میشود که وقتی پیشنهاد داده شد فوری در مجلس مطرح شود باید پیشنهاد آن برود بکمیسیون اگر اعتراضی هست بعنوان اعتراض برود بکمیسیون شور اولش است بعد رأی بگیریم برود به شور دوم میروید به کمیسیون هر کسی اعتراضی دارد اعتراضات را مینویسد میفرستد آن جا در کمیسیون بعد در کمیسیون بعضی اعتراضات آنجا ممکن است با دولت حل شود اگر قبول نشد که رد میشود و میآید بمجلس بنابر این بهتر این است که رأی بگیرند برود بشور دوم اعتراضات هم می آید بکمیسیون.

تهرانچی - فرمایشات آقای دکتر بر خلاف نظامنامه است اجازه میفرمائید؟

رئیس - فرمائید.

تهرانچی - در لایحه ماده ۳۲ نظامنامه است توجه فرمائید میگوید هر کله دولت لایحه قانونی به مجلس فرستاده و بر

وفق اصل (۲۴) قانون اساسی تصویب عهدنامه با یکی از دولت خارجه بسته میشود تقاضا نمود در باب مواد عهدنامه رأی گرفته نمیشود و تغییر هم در متن آن داده نمیشود اگر در ضمن شور اول یا دوم بعضی از نمایندگان در برخی از شرایط اعتراض و ایرادی دارند این اعتراض و ایراد باید بعنوان رجوع بکمیسیون در مجلس اظهار شود قبول یا رد رجوع بکمیسیون وقتی مطرح میشود که لا اقل بیست و چهار ساعت قبل اعتراضات مزبوره طبع و توزیع شده باشد. پس اگر کسی خواست اعتراض بدهد در این جلسه میتواند اعتراض بدهد هر کس قبلاً اعتراض داده بر خلاف مقررات نظامنامه است چون میگوید در ضمن شور اول و دوم بدهد و قبل از طرح حق ندارند باید در این موقع که شور اول است اعتراض بدهد وقتی داد باید طبع و توزیع شود در ظرف بیست و چهار ساعت مطرح میشود اگر مجلس شورای ملی قبول کرد میروید بکمیسیون اگر رد کرد که رد شده است بعد از بیست و چهار ساعت که طبع و توزیع شد باید رأی گرفت اگر مجلس قبول کرد اعتراض را که میزود بکمیسیون اگر نکرد که رد شده است.

رئیس - بعضی از آقایان نوشته اند که اعتراض داریم این کافی نیست

تهرانچی - بنده اعتراضات خودم را در این جلسه عرض کردم.

رئیس - باید اعتراضات خودشان را بنویسند تا طبع شود و به مجلس عرض شود و به کمیسیون برود بعضی آقایان که صرفاً نوشته اند اعتراض داریم نمیشود بصرف گفتن کفایت نمیکند باید اعتراضاتشان را بنویسند بجهت که طبع فرستاده شود اینجوری که میفرستند اعتراض داریم نمیشود حالا برای قابل توجه بودن اعتراضات آقای نوبخت رأی میگیریم آقایان بیکه موافقت دارید. (همه موافقت کردند) آقایان رأی گرفته نمیشود (پیشنهادات هم طبع و توزیع شده و امروز هم باطلاع مجلس رسیده است) **تهرانچی** - اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید .

بهبهائی - صریح نظامنامه است که باید در شور اول و دوم اعتراضات داده شود این تصریح نظامنامه است که این اعتراضات طبع و توزیع میشود پس از بیست و چهار ساعت از طبع و توزیع آنوقت در مجلس مذاکره میشود و رأی به ارجاع به کمیسیون گرفته میشود این راه این کار است حالا اگر آقایان اعتراضاتی کرده اند بفرمائید طبع و توزیع شود که بعد از بیست و چهار ساعت در مجلس عنوان شود که آیا رأی میدهد مجلس که بکمیسیون ارجاع شود یا خیر چنانچه سابقه هم همینطور بوده است در شور اول لازم نیست که رأی گرفته شود یکدفعه میرود به کمیسیون و میماند برای شور دوم یعنی بعد از بیست و چهار ساعت پس از طبع و توزیع عنوان میشود در مجلس که به کمیسیون ارجاع شود یا خیر حالا به شور دوم رأی بگیریید اگر اعتراضی هم رسیده است بفرستید به کمیسیون .

رئیس - آقای اعتبار .

اعتبار - عرض کنم این مستشارانی که دور آقای رئیس را گرفتند بیشتر خراب میکنند کار را و این آقایان که مداخله میکنند در کارهای مجلس خوب نیست (صحیح است) و این اسباب اختلاف نظر میشود . مطلب همان است که آقای بهبهائی عرض رسانیدند و الآن اعتراضاتی که رسیده است میرود به کمیسیون وقتی که مذاکرات تمام شود رأی بگیریید بشور دوم تمام میشود کار . (صحیح است)

رئیس - آقای دکتر ملک زاده .

دکتر ملک زاده - بفرستید بنده . . . (همه نمایندگان)

ملک مندلی - گوش بدهید تا حل شود .

دکتر ملک زاده - عرض کنم که در معاهدات خارجی

اقدام از اینکه مالی یا سیاسی باشد میآید بنحویں رئیس مجلس

اعلام میکنند زاجع بفلان ماده بفلان ماده اعتراضی ترسیده

است بعد اعلام میکنند زاجع بفلان ماده بفلان ماده

اعتراضی رسیده است طبع و توزیع میشود پس از اینکه

این اظهارات را کرد رأی بگیریید بشور دوم تمام

میشود و حالا باید رأی بگیریید بشور دوم اعتراضاتی هم که رسیده طبع و توزیع میشود و به کمیسیون میرود در شور دوم اینجا مطرح میشود رأی بگیریید به شور دوم

رئیس - آقای انوار .

انوار - طرح قراردادی است که در زمان مرحوم

فروغی آمد نظرتان هست ؟ حالا راه این است که میگویم

برطبق نظامنامه این قرارداد را ماده بماده باید بخوانند در

ماده اول اعتراضی ترسیده بعد ماده ۲ در ماده ۲ هم اعتراضی

ترسیده ماده سوم اعتراضی رسیده است رجوع میشود به

کمیسیون اگر سابقاً طبع و توزیع شده است که محتاج

نیست اگر سابقاً طبع و توزیع نشده میرود به کمیسیون

بعد همین جور تا ماده ۱۱ یا ۱۵ (پانزده ماده است) بدون

مباحثه يك يك خوانده میشود مباحثه دیگر ندارد در هر

ماده که اعتراضی ترسیده خوانده میشود و هر ماده که

اعتراضی رسیده است خوانده میشود بدون مباحثه با اعتراض

میرود به کمیسیون و در این بین هم طبع و توزیع میشود

بعد رأی گرفته میشود بشور دوم در شور ثانی و در شور دوم

مذاکره میشود . (صحیح است)

ملک مدلی - بنده پیشنهاد ختم جلسه میکنم که در

خارج این مطلب حل شود .

رئیس - آقای طباطبائی .

طباطبائی - عرض کنم لایحه آقا داری دو شور است

این عبارت هم فارسی و صریح است . عرض کنم این

اعتراض بعنوان رجوع به کمیسیون در مجلس اظهار میشود

قبول یا رد رجوع بکمیسیون با مجلس است یعنی همین عملی

را که مجلس کرده صحیح است قبل از شور اول اعتراضات

طبع و توزیع شده (همه نمایندگان - اینطور نیست)

حالا اگر نظر شما را گرفتیم الآن که شور اول است بنده

اعتراضی دارم رفت طبع و توزیع شد و آمد برای شور دوم

اینجا اینکه نمیشود ؟ این قرارداد دوشوری است این عملی

زا که مجلس کرده است صحیح است اعتراضاتی که فعلاً

داده شده است طبع و توزیع شده است مطابق نظامنامه .

نظامنامه میگوید : هر گاه مجلس پس از مباحثات در باب ارجاع بکمیسیون این مسئله را قابل توجه دانست آنوقت بکمیسیون رجوع مینماید . الآن موقعی است که اگر اعتراضات باید طرح شود اگر قابل توجه شد میرود به کمیسیون اگر نشد اصلاً به کمیسیون نمیرود این صریح نظامنامه است آن فرمولی که آقای تهرانچی میفرمایند آنوقت سه شوری میشود .

امیر قیصر - سه شوری است بلی آقا .

رئیس - آقای ناصری .

ناصری - اختلاف نظری هست این است که آیا این

اعتراضات در حین شور اول داده میشود یا قبلاً داده میشود

این اعتراض حل نشده است بنده پیشنهاد میکنم که جلسه را

ختم کنیم و بعد مطالعه بکنیم در خارج مطرح کنیم و حل

شود و واضح شود و این کار تمام شود . (صحیح است)

رئیس - آقای دشتی .

دشتی - متأسفانه وقت مجلس شورای ملی به تعلیم

نظامنامه دارد صرف میشود این ماده نظامنامه البته

يك خورده مبهم است ولی سابقه عمل مجلس کاملاً واضح است

اساس این است . این فرمایشاتی را که آقایان دادند کاملاً

صحیح است یعنی در وقتی که شور میشود و موضوع مطرح

میشود اگر در همان جا اعتراضاتی داد میشد آنوقت این

اعتراضات را باید بفرستند چاپ شود و در دفعه دیگر

مطرح شود اگر چنانچه مجلس پذیرفت که میرود بکمیسیون

و این هم برای تراکت بین المللی است که يك ملتی که

می خواهد داخل يك مذاکره و پیمان سیاسی به شود

حتی الامکان وارد در جزئیات نشوند بنابراین نظامنامه این

پیش بینی ها را کرده است که وارد جزئیات نشوند و از این

نظر این پیش بینی در نظامنامه شده است که حتی الامکان

برود بکمیسیون و آنجا این را حل کنند و دولت هم برود

نوی کمیسیون نظر کمیسیون را به بینند و برود با دولت

طرف مقابل خودش صحبت کند تا بتواند با وجه خصوصی

آنها را حل کند چون نمیشود در مجلس مطرح بشود

(صحیح است) اینها يك معاهدات طرفینی است دو طرفی است ما که نمی توانیم مطابق میل خودمان تغییر و تبدیل بدهیم باید مطابق میل دو طرف باشد و بالاخره نظامنامه خوب نوشته نشده و این ماده ۳۲ ماده تاریک و بدی است (صحیح است) و باید اصلاح شود ولی عمل مجلس این است که وقتی شور اول مطرح میشود و کسی اعتراضی دارد میدهد به آقای رئیس اگر اعتراضی نرسد بشور اول رأی میگیرند یعنی بشور دوم رأی میگیرند و اگر اعتراضی داشت آن اعتراضات را (نه قرارداد را) مجلس مطرح میکنند که برود به کمیسیون اگر نداشت که اصلاً هیچ این راه عملیش است . ظاهر نظامنامه هم این است پس بنابراین بیش از این نباید ما وارد این بحث شویم ما الان مدتی معطل شده ایم . قضیه اصل کاری این است که يك معاهده دوطرفه مطرح شود در مجلس شورای ملی و يك گفتگو های خارج از حدود تراکت نشود در مجلس شورای و برود بکمیسیون .

رئیس - عرض کنم این محل اشکال نیست و آن مسئله

دادن اعتراضات هم طبق نظامنامه باید طبع و توزیع شود و

برود بکمیسیون حالا نظر مجلس این است که باید رأی بشور دوم

در شور دوم گرفت یانه (جمعی از نمایندگان - خیر) بهر حال

چون قسمت اول تمام شده در واقع باید گذاشت برای جلسه

بعد تا اعتراضات هم مطرح شود ؟ (صحیح است) بنده حالا هم

عرض میکنم آقایانی که اعتراض داده اند بعضی ها اعتراض شان

را ذکر کرده اند بعضی ها فقط نوشته اند اعتراضی داریم بایستی

آن اعتراض خودشان را بنویسند و رویش بنویسند و بفرستند

برای جلسه بعد (صحیح است) .

بعضی از نمایندگان - ختم جلسه .

۸ - موقع و دستور جلسه آتیه - ختم جلسه

رئیس - اگر اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم ؟

(صحیح است) جلسه آتیه روز پنجشنبه ۲۷ اسفند ماه

سه ساعت و نیم قبل از ظهر دستور لوائح موجوده .

(مجلس يك ساعت و يك ربع بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

قانون

چهار میلیون و پانصد هزار دلار اعتبار برای خرید ساز و برگ مورد نیاز ارتش و اداره ژندارمری
ماده واحده - برای خرید ساز و برگ و تدارکات مورد نیاز ارتش و اداره ژاندارمری اجازه داده میشود وزارت
جنگ تا حدود مبلغ دو میلیون و یکصد هزار دلار و وزارت کشور تا حدود دو میلیون و چهارصد هزار دلار بکشور های
متحده امریکا سفارش بدهند مشروط بر اینکه پرداخت بهای سفارش مذکور بعد از سال ۱۳۲۲ موکول بشود .
این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و پنجم اسفند ماه یکهزار و سیصد و بیست و يك بتصویب
مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری